

A
SZÉKELY-UDVARHELYI
RÓM. KATH.
FŐGYMNASIUM
ÉRTESITŐJE
AZ 1892/3. TANÉVRŐL.

—✦—
KÖZREBOCSÁTJA
AZ IGAZGATÓ.

SZÉKELY-UDVARHELY.

A

SZÉKELY-UDVARHELYI

RÓM. KATH.

FŐGYMNASIUM

ÉRTESITŐJE

AZ 1892/3. TANÉVRŐL.

KÖZREBOCSÁTJA
AZ IGAZGATÓ.

SZÉKELY-UDVARHELY.

42892

BÉCSEK D. SZÉKELY-UDVARTHELY.

Megnyitó beszéd 1892. okt. 31.

(Tartotta Soó Gáspár igazgató.)

Méltóságos Igazgatótanácsos úrak!
Nagyérdemű közönség!

A valódi öröm, igazi hála és a legkedvesebb kötelességérzet késztenek szólásra, ez ép oly örvendetes mint messze jövők boldogítására küldetett ünnepélyes alkalommal.

Szivünket a legtisztább hálás öröm emeli, hisz a mit pár évvel előbb még remélni is alig merénk, ma már örök hála Istenünknek! bevégzett tényképpen áll előttünk: gymnásiumunk palotaszzerű díszes épület birtokába jutott, hová a muzsák pirulás nélkül vonulhatnak be. Vagy hát maradhatunk-e közönyösek, mikor azt látjuk, hogy a nemzeti kultúra otthonjai oly örvendetesen szaporodnak? Hiszen jól tudjuk, hogy annyit szenvedett fajunk új erőt, lelkesedést, csüggedni nem tudást küzdelmes jövőjéhez ezen otthonokból nyerhet; innen kerülnek ki azok, kiknek kezébe megy át az állam, társadalom igazgatása és a közügyek intézése, vezetése; s száll át örökségül oly féltékenyen őrzött és védett legdrágább hazánk fenmaradásának ép oly nehéz, mint édes terhe. Ez új épület felszentelési aktusában is az állapotok változásának oly természetű jelenségével találkozunk, melyből reményt merithetünk egy szebb és boldogabb jövőre, mikor a magyar nemzet törekvései a vágyott célpont határával fognak érintkezhetni.

Hiszen minél több eszköz áll rendelkezésünkre valamely cél elérésére, annál több kilátás nyílik a siker biztosítására. Már az a tudat is, hogy ily kedvező helyzetben nem porlik el hasztalanul örökifejtésünk, felemel, új erőt ad és fokozott tevékenységre buzdít. Aztán az ily érzelmek edző hatása alatt egy szebb és boldogabb jövő üdítő reményével kezdhetünk ép oly magasztos, mint izzasztó feladatunk megoldásához: az ifjúság vallás-erkölcsi, szellemi és fizikai erőinek szervezettebb kifejtéséhez.

És itt önként támad lelkünkben a legkedvesebb kötelesség amaz érzete, mely hálával fordítja tekintetünket az erd. róm. kath. Status, legkivált ennek két főfaktora: Püspök úr ő nagyméltósága és a méltóságos igazgatótanács felé. Hisz az ők főnkelt, áldozatkész gondoskodásának köszönhetjük, hogy ma, csaknem mindama korszerű feltételek birtokában lehetünk, melyek jelentékeny zálogát képezik az emelkedett igényeket kielégíteni ígérkező és esengve ohajtott sikernek. E felszentelt hajlék nemcsak a mi törekvéseink rugékonyságát fogja edzeni, de emelni fogja az erkölcsi szépért és jóért hevülő és a tudomány igazsága után sovárgó ifjuság tettvágyát és munkaerejét is.

A modern ifju magyar állam ereje elégtelen ama nagy kulturális feladatok megoldására, melyektől nemzetünk fejlődése és fennmaradása függ; miért a feladatok teljesítéséből jelentékeny rész jutott a társadalmi tényezőknek, különösen az egyházaknak. E magasztos feladatok kedves terhéből bőven kivette részét az az erd. róm. kath. Status, kivette pedig a magyar állam legexponáltabb erdélyi részein, hol az annyiféle vallási törekvések, de különösen az örvöngő fajgyűlölet ellen ős idők óta iskoláiban, s különösen középiskoláiban építette fel és birta ama megvívhatlan várakat, melyeknek érzefalairól erőtörötten hullottak és hullanak vissza a fajgyűlölet szilaj hullámai. Ezen nagy fontosságú missiót teljesítő iskolákért hozta az önmegtágadás boldogító áldozatát, s hozza ma is, legkivált azért, hogy őket a korszerűség niveaujára emelje, s drága hazánk legszentebb érdekeinek védelmére korszerű eszközökkel láthassa el. E nemes és magasztos törekvésének eredménye itt, e diszes épületben szemmel látható, kézzel fogható. Mindezekért őszinte és mély hálánkat nyilvánítjuk e díszes közönség jelenlétében, s a hozott áldozatok ellenértékéül férfias öntudattal ígérjük, hogy tisztünkből kifolyó kötelességeinknek erőnk teljességével törekedünk megfelelni, különösen az által, hogy a vezetésünkre bizott ifjuságot vallásosságra buzdítani és nevelni, legszebb és legelső kötelességünknél fogjuk mindenha tekinteni; ifjuságunk pedig azon komoly ígéretet teszi, hogy ugy szorosabb hivatása körében, mint a társadalommal való érintkezésében is magatartása által a méltányos várakozásokat jóakarata teljességével iparkodik kielégíteni.

Fogadja hát főtanhatóságunk hálánk természetes zálogául lelkünk legmélyéről kelt ezen ígéreteinket.

De hálátlan lennék akkor, mikor éppen a háláról beszélek, ha megfeledekzném Udvarhelymegye kath. lakosairól, kik szegénységök daczára is, az önmegtagadás adományaival bőkezűleg járultak e szent hajlék felépítéséhez. Legyen jutalmuk első sorban is az a boldogító tudat, hogy benne nemcsak gyermekeik és unokáik boldogulásának biztosítékát rakták le, de önmaguknak is az utódok hálájára méltó emlékoszlopot emeltek.

Nemes székely atyánkfiai! Legyenek meggyőződve, hogy áldozatuknak e szent falakba befektetett tőkéje, dúsan fog kamatozni gyermekeik vallás-erkölcsös, hazafias szellemű neveltetése- és tudományos kiképzetésében. Ezen intézet egész erejével közre fog munkálni, hogy szegényes viszonyok közt élő, de ősi dicsőségéhez és szabadságához hűn ragaszkodó székely népünk, ezután még nagyobb rajokat bocsáthasson ki a magyar állam érdekeinek szolgálatára, a közélet vezetésére, és rajta lesz, hogy a nemzeti törekvések és aspirációk hatványozott meleggonddal ápoltságosnak.

Ily közfontosságú érdekek centruma lévén az iskola, szabadjon annak feladatát, körét és irányát rövid párvonásban érinteni.

A középiskola akkor veszi a gyermeket gondoskodása alá és nyit munkakört neki, mikor az érzéki forradás hőfoka hovatovább emelkedik; mikor ismeretei nagyon szürkületeseek, lehető tapasztalatai fogyatékosak, szótára nagyon-nagyon szegény és ingatag; mikor a fizikai élet vulkanizmusa a szellemi szervezet fejlődését nagyban befolyásolván, e disharmonia megszüntetése izzasztó gondoskodás mellett bizonyos és nem köznapi taktikai ügyességet és tapintatot is kíván, hogy a párhuzamos fejlődés célravezető feltételei biztosítsanak.

És itt és ebben fekszik a középiskola nemcsak legfontosabb, de legkényesebb ama feladata is, miszerint az indulatok viharától hányatott ifju, az anyai gyöngédséggel és féltékeny gondnal ápoltt erkölcs erejében oly iránytűt nyerhessen, mely biztos is és állandó is; másfelől, hogy az apai gond teljes szigorával örködjék afelett, miszerint az ész és szív harmoniájában a lélek fogékonysága a helyes irány felismerésében fokoztassék; hogy így az akaraterő a szép, jó és igaz eszméjének megnyerhető legyen, s nemes vágy ébredjen a tökéletesedés útján előre és előbbre törni.

A középiskola a kezébe vont tárgyak tanítása által első sorban is a gyermeknél képzeteket alkottat, fogalmakat formáltat, ítéleteket készített, és mindezek alapján a megismertettekéből következtetést vonat le, s így a gyermeknek oly foglalkozást nyújt, mely míg egyrészt az ujság ingerével érinti, másfelől tudásvágyát kelti fel. Az értelem fejlesztésére irányzott ezen eljárásnál, sőt éppen ez által, jótékonyan hat egyszersmind az izlés ébresztésére, s ezáltal az erköcsi érzés és gondolkozás kifejlesztésére is.

De az értelem fejlesztésénél kiváló éberségre és körültekintésre van szükség továbbá azért is, mert míg egyfelől vigyáznunk kell arra, hogy a már egyszer megszerzett ismeretek veszteglő állapotba ne jussanak, másfelől óvakodnunk kell gondosan attól is, hogy a gyermek figyelme egyszerre vagy gyors egymásutánban igen különböző tárgyakra ne hívassék fel. Mert ha az ismeretet vesztegelni engedjük, az a gyermek tudása köréből kiesik, s így az ismeret ujrakeltésére fordított idő és erő veszve van; ha pedig figyelmét tulságosan fokozzuk, akkor igen könnyen érzékeinek el-tompítására, lelki erőinek kimerülésére szolgáltatnánk nagyon is káros következményü alkalmat. Mert valamint a test egészséges és erőteljes fejlődését csak a szükséges és nem a feles táplálék biztosítja; ugy a szellemi erők izmosodása is, csak oly módon eszközölhető, ha annyi és oly táplálékot nyújtunk, a mennyit és milyent a lelki szervezet szükségszerűleg képes feldolgozni. Különb-ben jaj az iskolának, ha az ifju tudásvágyának akár minőség, akár mennyiség által, a szellemi idegrendszert zsibbasztó csömörletre nyújt alkalmat. A tanárnak tehát gondosan ki kell szemelni amaz adatokat, melyek a gyermek értelmének látókörébe esnek, s aztán ugy dolgozni és dolgoztatni fel azokat, hogy a gyermek ismeretei fokozatosan bővüljenek, tapasztalatai gyarapodjanak, szótára gazdagodjék; mert csak így tehet szert lassankint elég értelmi erőre: helyes ítéletek megalkotásához, dolgok, tények megbírálásához és elvek levezetéséhez. És itt az iskola nem feledkezhetik meg ama fontos feladatáról sem, hogy az ismereteknek mily nemesítő hatása van a gyermek ifju szellemi képességeire. Mig ugyanis a szunyadozó önérzetet és önbizalmat ébresztgeti és ápolja, addig az akarat-erőt és jellemet izmosítja, a látókört tisztítja és szélesbiti; kiragad a köznapi dolgok satnya köréből, felemel az eszményi fenséghez, melynek örökszépsége aztán további törekvésre lelkesít.

Már csak e pár halvány vonásból is látható tehát, hogy az iskola nagyon tévedne, ha az ismeretek közlésével, vagyis az értelmi erő növelésével egyszerűen megelégednék.

Az értelmi erő növelése feladatunknak csak részét képezi, de annak sem körét, sem tartalmát nem meríti ki. Nem kisebb fontosságú ugyanis az érzelmek és az erkölcsi érzék nevelése, minthogy a jellemképzés csak ez által válik lehetővé. Különösen, az érzelmek nevelésénél nyílik bő alkalom a hajlam erősítésére és a tehetség fokozására.

A középiskola az érzelmek és az erkölcsi érzék nevelésének eszközei felett is rendelkezik, rendelkezik különösen a költészet, rajz, ének és zene tanításában, s kivált a két utóbbi által nyújtott élvezetek amolyan hódító természetével, melyek alól a legműveletlenebb emberek, életunt kedélyü világfiak, vagy Mars zordon fiai sem képesek magukat kivonni. Hát a szép költemények nem képesek e az emberi szív legelrejtettebb zugaiba nyuló hurokat is rezgésbe hozni? Alig hiszem, hogy valaki tagadni bírná az ének, zene és költészet remekeinek üdítő és nemesítő hatását! Hisz, miért hogy lelkünk a természet és művészet alkotásainak szemléletében oly kifogyhatlan gyönyört élvez? Mert ezek kiragadnak a mindennapiság és anyagiasság nyomasztó köréből, s a csendes megnyugvás és igazi boldogság ritka élvezetében részesítenek. Azonban a fenséges ily emelő élvezetéhez csak az éber figyelemmel fejlesztett és helyes irányban vezetett izlés létráján emelkedhetni fel, miért is, mert a klasszikus irodalmi remekék széptani elemzése ama lombik, melyben az agy és szív, a képzelet és akarat testvériesítési vegyülete leghivatottabban eszközöltető; ép oly féltékeny ovatosság, mint energikus tevékenység kíváncsítik e nevelési kényes problema szerencsés megoldásához, mivel csak: „Sic itur ad astra“!

Az érzelmek növelésére, az erkölcsi érzék fejlesztésére legmagassabb fokon azonban a vallás, a hit szolgál. Ez az, mely bajainkban vigasztal, az elcsüggedéstől megóv, a szerencse élvezetében mérsékletre int; ez mely rendeltetésünk titokszerűségébe bepillantást enged, s a felsőbb világrend üdvözítő sejtelméhez vezet, szóval térdünket meghajtja, s tekintetünket Égre emeli.

„A vallás, a hit ott kezdődik, hol az értelem kutatása elmozdithatlan határköbe ütközik, hol a merészröptü ész szárnyaszegetten

homályos sejtelmek körébe tévelyeg.“ De hiába, mert bár :

„Léted világát mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.“

Az érzelmek ápolásánál különös szerep jut a családnak, melynek alapja a szeretet, béke és a kölcsönös megbecsülés. A gyermek mint gyümölcs csüng családján, s bár nem tudja, de mintegy ösztönszerűen érzi, hogy létének alapját, jövőjének biztosítékát ott és abban találja meg.

Az anya mint a család belügyeinek intézője, mindenekfelett gyermekei gondos nevelésére van hivatva, különösen pedig arra, hogy a zsenge szív fogékony talajába korán plántálja el és gondozza féltékenyen a szelid érzelmek ama magvait, melyekből a vallás-erkölcsi élet áldásos talizmánja fog kifejlenni. De hogy e magasztos anyai hivatásának megfelelhessen, perczre sem szabad szem elől tévesztenie, miszerint: „Szó int, példa vonz.“ Hogy milyen befolyást gyakorol az anya övéire, az a gyermekek egész életében és magaviseletén nagyon is meglátszik.

Ha az anyák tudnák azt, hogy mily fontos szolgálatokat tesznek a közjónak gyermekeik nevelésével, s hogy e kötelesség teljesítésének tudatában mily üdvözítő jutalmát birhatnák fáradozásaiknak: nem hagynák a kedves házi tűzhelyet oly sokszor üresen és hidegen, és bizonyára az anya komoly méltósága felül emelkednék a női hiúság szeszélyes szórakozásain. De fájdalom a közélet szennyjétől vajmi sokan nem irtóznak! Nem, mert vagy nem tudják felfogni hivatásuk horderejét, vagy ha felfogják is, kicsinylő megvetéssel mellőzik. A család és iskola feladatai keresztetik egymást, azért egyöntetűen, ugyanazon irányelvek szerint kellene, sőt kell eljárniok. Vajha ugy lenne!

Midőn a szellemi tehetségek fejlesztését ily gondos figyelemmel öleljük körül, mert: „egészséges testben lakik egészséges lélek,“ nem feledkezhetünk meg lényünk másik egyenrangú alkotó részéről, a test ápolásáról sem; sőt ma már fokozott mértékben kell gondoskodnunk a testi nevelésről. A művelődés történetje ugyanis azt igazolja, hogy mindazon nemzetek, melyek a kultúrában az elsőség pálmájáért versenyezték, az elsőség imponáló magaslatára csak úgy véltek felemelkedhetni, ha a középiskolába minden tudományzapot bevisznek; részint a formális képzés eszközéül, részint hogy azok határain belül az ifjúságnak általános

tájékozottságot nyujtsanak. Tették ezt azonban anélkül, hogy a nagyobb erő kifejtés alapfeltételeire, a test munkabírásának gyarapítására gondoltak volna.

Az elsőség után törekvő népek példáját követték a többiek is azért, hogy a népek kulturalis nagy versenyében el ne nyomaszának, minok aztán következménye az lett, hogy a lélek és test egyensulya megzavartatott, mert a természet őseréje fogyott, szivossága kevesbedett. Ma már az ezen irány követeléséből származó bajt mindenütt kezdik belátni, s e kóros állapoton a testi nevelés gondozása és fokozása által iparkodnak segíteni. E baj gyógyítására törekedett statusunk is, midőn ez új épületben állandó és korszerű tornacsarnokot is létesített. Ma már a testi egészség és fejlődésre vonatkozó mellőzhetlen tényezőket a szép, tágas és világos tantermekben birjuk; a főgymnasium régi épületének internatussá való átalakítása, és ott a tanulók közös étkezésének szervezése által, erőteljesebb táplálkozás tekintetében is fokozni kívántuk. Ezen kívül a testi ügyesség és erő kifejtésére a tornázásnak legkülönbözőbb nemeit is alkalmazzuk: módot nyujtunk az uszás, korcsolyázás gyakorlására, különböző játékokra és kirándulásokra. Ily törekvéssel sietünk a test és lélek egyensulyozása által biztosítani az ifjuban a küzdelemre hivatott férfit, a békés és munkás polgárt.

Emez általános hivatáson kívül, a magyar középiskolának van egy különleges feladata: a gyermekből hazafit, valódi magyar embert nevelni. Ugyanis míg más államokban a népiskolák is valamennyien a nemzeti kulturát szolgálják, addig nálunk igen sok népiskola, a különböző nemzetiségek hazaellenes törekvésének ápolója. Ezek mulasztásait, hibáit is a középiskolának kell pótolni és javítani; törekedni, hogy az ifjuság lelkébe a nemzeti aspirációk fogékonyságát beoltsa, hogy a kegyelet tekintetét bátor önérzettel irányozza a nagy és dicső nemzeti mult felé, és a jövő iránti reményt és bizalmat szilárdítsa. Az ifjuságot tehát a hazaszeretet szent erényével úgy kell felvértezni, hogy az ifju hazája iránti feladatának, hivatásának betöltésére mindig és mindenkor kész legyen, s egyuttal erős sajátlag nemzeti érzése az emberiséget megdicsőítő eszményekkel teljesen összeforrjon. A magyar középiskolának erős nemzeti vonásoktól és érzésektől

duzzadt intelligentiát kell nevelni, mert ez lesz hivatva az ezeréves magyar állam fenntartására és vezetésére.

Ily értelemben buzdította a legalkotmányosabb magyar király, a legelső magyar ember is a „Ferencz József nevelő-intézet“ növendékeit a nem messze időben: „Minden tanulmányunknak, munkálkodásunknak végezzélja a haza legyen“; „mindent a hazától nyertünk, mindenünk tehát a hazáé“: hirdette a legnagyobb magyar. De hogy szászorosan nehéz feladatát a haza sikerrel oldhassa meg, vele kell dolgoznunk, érte imádkoznunk.

Munkában és vele izzadjon hát a család, az iskola, a társadalom, s apáink szent öröksége nagygyá lesz. Legyen tehát jel-szónk a szent hazaszeretet; lelkesítő hangjai töltsenek bé rónát és bérczet, termékenyítsenek meg minden magyar szivet és agyat; életet és mindent érte ha kell: „S a haza fényre derül.“

És most fogadják a méltóságos igazgatótanácsos urak és a nagyérdemű közönség őszinte köszönetünk hálás ismétlését azon meleg érdeklődésért, melyet intézetünk és annak ifjusága iránt becses megjelenésök által oly megható és elkötelező módon nyilvánítani kegyeskedtek.

II.

Tudósítás a lefolyt 1892/93. iskolai évről.

A tanév kezdete. A főgymnasium a múlt nyári szünidő alatt régi szük helyiségeiből a kor igényeinek minden tekintetben megfelelő új épületbe költözködött át. A tanuló ifjuság beiratása, valamint a javító és felvételi vizsgálatok szeptember 1. 2. és 3. napjain ezen új épületben tartattak meg. Szeptember 4-én pedig az ünnepélyes „Veni Sancte“ után a fegyelmi szabályok a főgymnasium tornatermében felolvastatván, az intézet igazgatója a tanulókhöz beszédet intézett, melyben a tanulók kötelelességeit fejtegette és a tanulók magatartására nézve utasításokat adott. Szeptember 5-én a tanítás megkezdett és a szokásos szünidőt leszámítva rendszeresen és zavartalanul folyt a tanév végéig.

Beiratott összesen 194 tanuló; ebből az év folytán kimaradt 12, 1 tanuló pedig, ki szorgalmánál és tehetségénél fogva szép reményekre jogosított, hosszas betegség után a szülői háznál meghalt.

A főgymnasium felszentelése. A főgymn. új épületének felszentelése és ünnepélyes megnyitása 1892. év okt. 31-én történt meg a status mélt. igazgatótanácsa képviselőinek: mélt. Biró Béla kolozsvári apát-plébános, ngs. Pál István kanonok, igazgatótanácsai előadó, ngs. Dr. Szamosi János egyetemi tanár, ngs. Ugron Gábor országgyűlési képviselő uraknak, továbbá ngs. Jung-Cseke Lajos apát-püspöki biztos, mts. Dr. Török Albert főispán, világi gondnok uraknak és diszes nagyközönségnek jelenlétében. A megelőző nap estéjén az új épület, továbbá a szomszéd kath. nevelő intézetek kivilágították s az igazgatótanács képviselőinek tiszteletére fáklyászene rendeztetett. Okt. 31-én d. e. 9 órakor ünnepélyes mise volt, melyre az ifjuság és tanári testület testületileg, nemzeti zászlók alatt vonult fel. Mise alatt az ifjuság énekkara

és városi műkedvelőkből álló énekkar működött Dr. Vajda Emil főreáliskolai tanár ur és főgymn. énektanító vezetése alatt. Mire után az egész közönség körmenetben a főgymn. új épületébe vonult. Itt ngs. Jung-Cseke Lajos apát-plebános ur elvégezvén a felszentelést, a diszteremben iskolai ünnepély tartatott ének-, szavalat- és az ifj. zenekar darabjainak előadásával. Ekkor mtgs. Biró Béla ur az igazgatótanács nevében az épületet szép és lelkesítő beszéd kíséretében átadta az intézet igazgatójának, ki aztán a középiskola feladatát fejtegető beszéd kíséretében átvette. (Lásd 1 lap.) Ezután az intézet megsejmlélése történt meg. Délben társasbéd volt, este pedig műkedvelői előadás, mely száz forint tiszta jövedelmet hozott az ujonnan szervezett internatusnak.

Ezen ünnepélyen résztvettek még: Avéd Jákó igazgató és Zlamál Ágoston tanár urak mint a gyulafehérvári r. k. főgymnásium tanári testületének képviselői; Bándi Vazul igazgató és Glosz Miksa tanár urak mint a csiksomlyói r. k. főgymn. tanári testületének képviselői; Albert Ferencz tanár ur mint a brassói r. k. főgymn. tanári testületének képviselője, továbbá főt Csiki Péter czimz. kanonok és köszvényesi pl. úr, mint az intézet egykori tanára, és főt. Murányi Kálmán felcsiki főesperes úr. Levélbe fejezték ki részvételüket: nsgs. Kuncz Elek kolozsvári tank főigazgató, mlts. Szentkirályi Kálmán igazgatótanácsai titkár úr; táviratilag: nsgs. Elischer József nagyszebeni tank. főigazgató úr, nsgs. Kovács Ferencz m.-vásárhelyi apát-plebános úr, dr. László Mihály országgyűlési képviselő úr, Ugron János alispán úr, dr. Otrobán Nándor úr, Ferenczi Károly gy.-szentmiklósi plebános úr, László Dávid erzsébetvárosi gymn. igazgató úr, Biró Sándor brassói főelemi iskolai igazgatótanító úr, Sándor János brassói rk. főgymn. tanár úr, Pál Gyula és Biró Ferencz marosvásárhelyi r. k. gymn. tanár urak, a m.-vásárhelyi r. k. gymn. tanártestülete; átiratilag: a kolozsvári r. k. főgymn. tanár testülete. Fogadják valamennyien az intézet hálás köszönetét.

Mély és őszinte fájdalommal említhetjük meg, hogy Lőnhárt Ferencz erdélyi püspök ur ő nagyméltósága betegeskedése és br. Jósika Samu erd. r. k. status világi elnök úr ő méltósága pedig hirtelen közbejött betegsége miatt nem vehettek részt a magyar kultúra e szép ünnepélyében.

Vallásügy. Az ifjúság vallásos- és erkölcsös nevelése céljá-

ból az igazgató és tanárok vezetése alatt a téli időszakban vasár- és ünnepnapokon, az év többi időszakaiban pedig mindennap megjelent a szent misén; Az előadások mindenkor imával kezdettek és végeztek.

A tanulók a tanév folytán 3-szor gyóntak és áldoztak; a husvétii gyónást három napig tartó szent-gyakorlatok előzték meg.

A 8-ik osztály hittani vizsgálata nsgs. Jung-Cseke Lajos püspöki biztos úr elnöklete alatt május hó 13-án tartatott meg, a többi osztályoké pedig június 16 és 17-én.

Fegyelmi ügy. A lefolyt iskolai évben a tanuló ifjuság erkölcsi viselet tekintetében a szabályrendeletek igényeinek általában megfelelt. S habár egyesekre a komolyabb megintés szükségesnek is mutatkozott, mindamelltt az összes ifjuság magatartása a várakozásnak teljesen megfelelő volt.

Egészségügy. A tanév kezdetén tartott orvosi vizsgálat alkalmával 43 szembeteg találtatott a főgymnásiumban, azonban az orvosi kezelés kedvező eredményt mutatott, mert az év végén a szembetegek száma 5-re apadott. A szembetegek hetenkint egyszer-kétszer a megyei közkórházban nyertek gyógykezelést. Az év elején beirt tanulók közül 25 a városi tisztii orvos által újraoltatott. Az intézetnek egy IV. oszt. növendéke vizkorságban meghalt. Békeporai felett!

Hivatalos iskolalátogatások. Tanintézetünk viszonyainak s ifjuságunk tanulmányi és fegyelmi állapotának megfigyelése céljából nsgs. Kuncz Elek kolozsvári tankerületi főigazgató úr ápril hó 10. 11. 12. és 13. napjain tartotta hivatalos látogatását. Ezen idő alatt megjelent minden osztályban az előadásokon s megtekintette a szertárakat és könyvtárakat is. végül pedig a tanári testülettel értekezletet tartott, hol észleleteit a tanárokkal közölte s további kitartó munkára buzdította.

Személyzeti ügyek. A tanári testületben ez évben is törtétek változások. Ntdő Kassay Lajos r. tanár a csíksomlyói főgymnásiumhoz, ntdő. Albert Ferencz h. tanár a brassói főgymnásiumhoz helyeztetvén át, a székelyudvarhelyi főgymnásiumhoz ftdő. Varga Sándor r. tanár a gyulafehérvári főgymnásiumtól, ntdő. Bodosi Lajos h. tanár a csíksomlyói főgymnásiumtól, helyeztettek át hasonló minőségben; egyuttal Varga Sándor a finövelde aligaz-

gatójává is, Bodosi Lajos az internátus felügyelőjévé is kinevezettek. A geometriai tanszék a lefolyt tanévben is üresedésben lévén, kellő helyettesítésről a tanári testület gondoskodott; azonban mivel a görögpótló tárgyak három osztályban taníttatának s a tanárok tul voltak terhelve, a bajon segíteni akarván, Püspök úr ő nmlga. Hajkő László h. tanárt a marosvásárhelyi gymnásiumtól a székeludvarhelyi főgymnásiumhoz helyezte át hasonló minőségben.

Ntdő. Kóródy Endre főgymn. r. tanár és finöveldei igazgató betegeskedése miatt szabadságért folyamodott május hó elején s helyettesítéséről a tanártestület gondoskodott.

A tanév vége. A tanév június hó 29-én, hálaadó isteni tisztelet után, iskolai ünnepélylyel fejeztetett be; itt a közönség az ifjuság szavalatában, az ének és zenekar darabjainak előadásában gyönyörködött. Ezután a jutalmak és iskolai bizonyítványok kiosztattak s az ifjuság visszatért a szülői házhoz.

Internatus. A tanári testület a főtanhatóság jóváhagyása és támogatása mellett a főgymnásium régi épületében internatust szervezett. Az internatus áll: 1 tanteremből, 4 hálószobából és 1 ebédlőből; ezenkívül két szobából álló lakása van a felügyelő tanárnak; továbbá van külön konyha és lakása a főzőnének.

Az internatusban a lefolyt tanévben 42 tanuló nyert elhelyezést és ellátást. Egy-egy tanuló 45 frt 40 krt vagy annak megfelelő értékű terményt fizetett az igazgatósághoz s ezért lakást, fűtést és a kenyér kivételével élelmezést is kapott; a kenyeret mindenik tanuló a szülői háztól szerezte be. Az ebéd és vacsora rendszeren egy-egy tál izletes és tápláló ételből állott bő adagban, azonban többször ebédre két tál ételben is részesedtek.

A tanulók naponkénti foglalkozása ugy volt beosztva, mint a finevelő házaknál. A felügyeletet. ntdő. Bodosi Lajos főgymn. tanár gyakorolta. A tanulók magaviselete általában kielégítő volt; komolyabb megintésnek szüksége csak két esetben forgott fenn.

A főzést t. özv. Szántó Lajosné urasszony végezte két cseléd segédkezése és az internatusi igazgatóság ellenőrzése mellett. Örömmel és megnyugvással jegyezhető meg, hogy az ételek minősége és mennyisége ellen egyetlen esetben sem merült fel panasz.

Az internatus a lefolyt tanévben három alapítványt kapott; Dr. Török Albert főispán úr ő méltósága 150 frtos, Jung-Cseke

Lajos apát-plebános úr 100 frtos, Dr. László Mihály országgyűlési képviselő úr 100 frtos alapítványt tettek. Ezeken kívül még a következő adományokban részesült az internátus: Jung-Cseke Lajos urtól 17 frt 20 kr, Szentí Bálint úrtól 1 drb. 20 koronás aranyat, Tibád Antal képviselő úrtól 5 frt, Császka György kalocsai érsek úr ő nagyméltóságától 10 frt, László József lemhenyi plébános úrtól 3 frt, Koncz István tunsági plébános úrtól 2 frt, egy máréfalvi társaságtól 8 frt 55 kr, Szentmiklós napi társaságtól 10 frt, ujesztendei társaságtól 6 frt 20 kr, Boros Károlyné ő nagyságától 12 koszoru hagymát, 8 véka pityokát, 2 véka paszulyt, Bajna Ferencz farkaslaki plébános úrtól 4 véka búzát és egy fazék szilvaizet, Schüller István szenttamási plébános úrtól 4 véka búzát, Ugron János alispán úr ő nagyságától 5 véka búzát, Dr. Kassay Albert úrtól 5 frt, Koncz Ármin úrtól 5 frt, Schosberger Jakab cs. és. kir. százados úrtól 5 frt, Kiss Dénes kadicsfalvi plébános úrtól 8 liter zsirt, Péterfy József szenléleki alesperes-plebános úrtól 4 véka búzát, Fankovich Gyula főreáliskolai tanár úrtól 5 frt, Kádár József máréfalvi plébános úrtól 5 frt, Szabó Nándor brassói kereskedelmi akadémiái tanár úrtól 5 frt 40 krt, Dr. Nagy Samu ügyvéd úrtól 10 frtot.

Fogadják úgy a nagylekű alapítványt tevők, mint a nemes szivü adakozók az intézet-, tanártestület- és ifjuság hálás köszönetét.

A finevelőház (convictus.) A Szent Imréről nevezett finevelőházba e tanév folyamán 54 tanuló vétetett fel, kik közül 4 évközben eltávozott. A létszám az év végén 50. Nyilvános alapítványt élvezett 36, kik közül alapítványt vesztett 1. Magán alapítványt 2 tanuló élvezett; 4 tanuló asztalinasi szolgálatokért, 12 pedig fizetésért részesült ellátásban, kik közül évközben eltávozott 3.

A nyilvános alapítványosokért az ösztöndíj-alap egész évre fejenként 78 forintot fizetett, 2 magánalapítványos 100—100-ot, a fizető növendékek 110 frtot fizettek.

Az élvezett alapítványok a következők:

A) Nyilvános alapítványok: közalapítvány 14, Lipót 8, Mária Terézia 2, Apor 2, Miklósi 2, Mártonfy 2, Anonymus, Biró, Kesserü, Pál, Patavinus, Szücs 1—1.

B) Magánalapítványok: Nemes Ábrahám gróf 1, Ferenczy 1.

A növendékek reggel egy adag búzakenyeret, délben levest, marhahúst mártással, vastagételt sülttel kaptak ; ebéd- és vacsorához fél-fél font búzakenyeret.

Fűtés, világítás ingyen.

Élelmező Simó János városi polgár, ki 78 forintért vállalta el egy-egy tanuló élelmezését. Előljárók: Kóródy Endre igazgató Varga Sándor aligazgató.

A tanév folytán érkezett nevezetesebb rendeletek és leiratok :

1. Püspök úr Ő nagyméltósága a székelyudvarhelyi r. k. főgymnasiunmtól Kassay Lajos r. tanárt a csiksomlyói. Albert Ferencz h. tanárt a brassói főgymnásiumhoz ; a gyulafehérvári főgymnásiumtól Varga Sándor r. tanárt, a csiksomlyói főgymnasiunmtól Bodosi Lajos h. tanárt a székelyudvarhelyi főgymnásiumhoz 2522. 1892. sz. a áthelyezte.

2. Püspök úr Ő nagyméltósága Zsitvay János tanárjelöltet rajztanárnak 2523—1892. sz. a. kinevezte.

3. Püspök úr Ő nagyméltósága értesíti az igazgatóságot, hogy Zsitvay János rajztanári állásáról lemondott, s egyuttal felhívja az igazgatóságot, hogy az üresedésbe jött tanszéknek helyettesítőleg való ellátásáról gondoskodják. 2977—1892.

4. Püspök úr Ő nagyméltósága a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak a nyolczadik osztály vizsgálata tárgyában kiadott rendeletét közli. 2943—1892. sz. a.

5. Püspök úr Ő nagyméltósága a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak az ének tanítása tárgyában kiadott rendeletét közli. 2949—1893. sz. a.

6. Püspök úr Ő nagyméltósága felhatalmazást ad az igazgatóságnak arra nézve, hogy a naponkénti tanítás idejét a zóna idő betartása mellett megállapithassa. 2928—1892. sz. a.

7. Püspök úr Ő nagyméltósága a tanártestület jegyzőkönyvi megállapodását az új épület felszentelése tárgyában tudomásul veszi 3365—1892. sz. a.

8. Püspök úr Ő nagyméltósága a vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak az évenként rendezendő intézeti tornaversenyek tárgyában kiadott rendeletét — 72 drb elismerő okmány nyal együtt megküldi 3415—1892. sz. a.

9. Püspök úr Ő nagyméltósága felhívja az igazgatóságot,

hogy a korcsolyázás gyakorolhatása czéljából az ifjuság számára jégpályáról gondoskodjék 3356—1892. sz. a.

10. Püspök úr Ő nagyméltósága Hajkó Lászlót a marosvásárhelyi gymnásiumtól a székelyudvarhelyi főgymnásiumhoz a clasika philologia tanszékére helyettes tanárnak áthelyezi 3760—1892.

11. Püspök úr Ő nagyméltósága tudatja, hogy ő cs. és apostoli kir. Felsője Ngs. Kuncz Elek nagyváradai főigazgató urat nevezte ki kolozsvári tankerületi főigazgatónak 3756—1892. sz. a.

12. Püspök úr Ő nagyméltósága megrendeli az igazgatóság-
nak, hogy mindazan rendes tanároktól, kik a hivatali esküt még nem tették le, azt vegye be 4657—1892.

13. Püspök úr Ő nagyméltósága értesítése arról, hogy Jánosy Péter r. tanárnak a második tizedéves pótlék kiutaltatott 4601. 1892. sz. a.

14. Püspök úr Ő nagyméltóságának értesítése arról, hogy Kóródy Endre r. tanárnak a második tizedéves pótlék kiutaltatott. 4602—1892.

15. Püspök úr Ő nagyméltósága értesíti az igazgatóságot, hogy a méltóságos igazgatótanács részéről Pál István kanonok-előadó úr ő nagysága van kiküldve rendes iskola látogatónak. 448—1893. sz. a.

16. Püspök úr Ő nagyméltósága tudatja, hogy a szóbeli éret-
ségi vizsgálat június hó 6 és 7. napjain fog megtartatni 1684—
1893. sz. a.

III.

A tanári személyzet.

a) Rendes tantárgyakból.

Sorszám	A tanár neve	Tantárgy, osztály	Óraszám		Jegyzet
			Óraszám	Tanári működésének évszáma	
1	Soó Gáspár, világi, okl. r. tanár.	Történelem VIII. 3 óra. Német IV. 3 óra.	6	14	Igazgató.
2	Bodosi Lajos, erd. egyhm. áldozár h. tanár.	Magyar I. 6 óra. Latin I. 7 óra. Görög V. 5 óra.	18	13	I. oszt. főnőke és az internatus felügyelője.
3	Daróczy János, világi, r. tanár.	Magyar III. 3 óra. Német III. 4 óra. Történelem IV—VI. 9 óra. Földrajz VII. 2 óra. Szépirás I—II. 2 óra.	20	24	III. osztály főnőke.
4	Embery Árpád, világi, okl. r. tanár.	Magyar II. 5 óra. Latint II. 7 óra. Görög VII—VIII. 8 óra.	20	7	II. oszt. főnőke, az itj-tanári könyvt. és a phil. muzeum öre.
5	Gáspár Balázs, világi, okl. r. tanár.	Rajzoló mértan II—IV. 7 óra. Szabadk. rajz V—VII. 6 óra. Mennyiségtan V. 4 óra. Természettan VII 4 óra.	21	11	V. oszt. főnőke, a rajzgyűjtemény öre, módsz. ért. jegyző.
6	Gáspár István, erd. egyhm. áldozár, h. tanár,	Német V. VII—VIII. 8 óra. Magyar VI—VIII. 9 óra.	17	2	VII. oszt. főnőke, az ifj önképz. felügyelője.
7	Hajkó László, világi, h. tanár.	Latin III—IV. 12 óra. Görögpótló V—VII. 6 óra	18	5	IV. oszt. főnőke.

Sorszám	A tanár neve	Tantárgy, osztály	Oraszám		Jegyzet
			Oraszám	Tanári működésének évszáma	
8	Jánosy Péter, világi, okl. r. tanár.	Latin V—VIII. 12 óra. Német VI. 3 óra. Görög VI. 5 óra.	20	20	VI. oszt. főnöke.
9	Király Lajos, világi r. tanár.	Számтан 1—III. 10 óra. Magyar IV—V. 7 óra.	17	24	—
10	Kóródy Endre, erd. egyhm. áldozár, okl. r. tanár.	Hittan IV. 2 óra. Latin VI.—VII. 11 óra. Bölcsészet VII—VIII 4 óra.	17	21	Finöveldei igazgató
11	Szigethy István, világi, okl. r. tanár.	Rajzoló mértan I. 3 óra. Mennyiségтан IV. VI. VII. VIII. 11 óra. Természettan VIII. 4 óra.	18	18	VIII. oszt. főnöke, a természettani szertár öre.
12	Tamás Albert, világi, okl. r. tanár.	Földrajz 1—II. 8 óra. Term. földrajz III. 2 óra. Természettan IV—VI. 8 óra.	18	10	A természetr. földrajzi sz. és az ifj. segélyző könyvtár öre, testül. jegyző Tornatanár.
13	Varga Sándor, erd. egyhm. áldozár, okl. r. tanár.	Hittan 1—III. V—VIII. 14 óra. Történelem III. 4 óra.	18	11	Finöveldei aligazgató. Az ifj. ének- és zenekar felügy.
b) Rendkívüli tantárgyakból.					
14	Dr. Vajda Emil, főreálisk. r. tanár.	Tanította az éneket 2- és a zenét 3 órában az egész gym- násiumban.	5		

IV.

Az előadott tananyag.

I. osztály.

Osztályfőnök : **Bodosi Lajos.**

Hittan. Heti 2 óra. Az ember végcélja és rendeltetése ; a hit ; a parancsok ; a keresztyén igazságok ; a szentségek és az imádság. Tankönyv : Középkatekizmus. Tizenhetedik kiadás. Eger, 1892.
Varga Sándor.

Magyar nyelv. Heti 6 óra. I. Prózai olvasmányok ; a) Vegyes-tartalmuak : 1. Ez nem Csáky szalmája. 2. Csóri csuka, nincs mája. 3. A szamár árnyéka. 4. Egyszer volt Budán kutyavásár. 5. Egy apa és három fia. 6. Tiszteletlen gyermek. 7. A baraczkok. 8. Munkásság a jólét alapja. 9. A fegyver nem való gyermek kezébe. 10. A tölgyfa. 11. Hűség jutalma. 12. A kegyes Jób. 13. A koldus gyermek. 14. A hálás oroszlán. 15. Utazás a gályán. 16. A Duna. 17. A budapesti árviz 1838-ban. 18. A Balaton. 19. A datolya pálma. 20. Széchenyi István gróf ifju korából. 21. Mikor a medve kijön a barlangjából. b) Görög és római mondák köréből : 1. A vizözön görög és római hagyomány szerint. 2. A pogányok Nője. 3. A görögök másvilága. 4. Perseus. 5. Heracles. 6. Az arany gyapju. 7. Trójai háboru. 8. Eris almája. 9. Iliás tartalma. c) Hun- és magyar mondák köréből : 1. Álmos. 2. A fehér ló regéje. 3. Lehel kürtje. 4. A magyar korona. 5. Fejedelmi párbaj. 6. A korona és kard. 7. Szent László. 8. Szent László Európa vezére. 9. Kálmán és a keresztes hadak. d) Nép-költemények köréből : 1. A pacsirta. 2. Az angyal bárányok. 3. Az aranyszakálu ember. 4. Az okos leány. 5. Az oroszlán és az ember. II. Költői olvasmányok : 1. A holló és a róka. 2. Az öreg és fiai. 3. Az én hazám. 4. A magyarok Mózes. 5. A párja vesztett gerlicze. 6. A három árva. 7. Az óriás leánya. 8. Zsugori uram. 9. Eldorádó. 10. A gyermek

álmai. 11. Éji látogatás. 12. A puszta télen. 13. A világ egy kopott szekér. 14. Szózat. Ezek említtettek is. A nyelvtanból: A hangtan- és a szótanból a szóelemzés; beszédrészek, igeragozás, mondat- és szóviszonyító szavak. Kéthetenként egy iskolai dolgozat. K. k. Tomor-Várady magyar olvasókönyve az I. ső osztály számára. Ihász Barbarics „Magyar nyelvtan“-a. Bodosi L.

Latin nyelv. Heti 7 óra I. Olvasmányok. a) Latinról magyarra 1. I. R. 1—4 szakasz. 2. Magyarország. 3. A medve. 4. A régi németekről. I. Rész 23—30 szakaszok. A fülemile és a tengelicz. A páva és a daru. A régi suevok. Croesus és Solon. b) Magyarról latinra: 1. III. R. 1—4. szakaszai. 2. Itália. 3. A germánok. 4. III. R. 7—12. szakaszok. 5. Az utasok és a számár. 6. Az ölyv és a galambok. 7. A nyulak és a békák. III. R. 13—26. szakaszok. 8. A farkas és a daru. A ló és a számár. A légy és kopasz. 10. III. R. 51. szakasz. II. nyelvtan: főnév, melléknév, számnév, névmás ragozása. Az igeidők képzése, cselekvő, szenvedő igeragozás. A „sum“ ige és összetételeinek ragozása. Hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat, melynek tárgyát a tananyaghoz mért apróbb mondatok, valamint egyes szakaszoknak magyarról latinra áttétele képezte. K. k. Schulcz-Dávid kisebb latin nyelvtana s olvasó- és gyakorlókönyve. Bodosi L.

Földrajz. Heti 4 óra. A magyar szent korona országai. — Európa többi részei Az említett országoknak hegy-, vízrajza, éghajlata, a nevezetesebb föld- és közetnemeknek, növényeknek és állatoknak szemléltető leírása. A főbb topographiai adatok, néprajz és foglalkozás. K. k. Dr. Brózik-Paszlavszy „Európa földrajza.“ I. r. Tamás A.

Számtan. Heti 3 óra. Egység. Szám. Egész és törtszám. Megnevezett és elvont szám, összevonható számok. Tizes számrendszer. Római számjegyek. Számolási műveletek egész számokkal. Különnemű összevonható számok. — A méter-mérték ismertetése. Törzsszám. Tényezőkből összetett szám. Viszonylagos törzsszám. A számok oszthatóságának törvényei. Legnagyobb közös osztó. Legkisebb közös többszörös. A közösleges törtszám. A törtek átalakítása. A szöves és tizedes törtnek egymásra való átalakítása. Számolási műveletek közösleges törttekkel. Arányos osztás. Időszámítás. K. Lutter N. közösleges számtan. Kiré

Rajzoló geometria. Heti 3 óra. Pont, vonal, lap és szög fogalma. A vonalak, szögek nemei és mérése. Az egyenes vonalú lap alakelemeinek ismertetése után azok egybevágása, hasonlósága érintőleg, kerülete. és területe. A kör kerülete és területe. Egyenes és görbe vonalak s ezekből összetett diszitmények rajzolója. Tankönyv: Dr. Fodor L. és Dr. Wagner A. „Rajzoló planimetria.“

Szigethy I.

Szépíró. Heti 1 óra. Magyar kis- és nagybetűk, magyar folyóíró, előíratos szépírói füzetek és ütenyezés alapján.

Daróczi J.

II. osztály.

Osztályfőnök: Embery Árpád.

Hittan. Heti 2 óra. Az egyház szertartásai, tekintve a szent helyeket, az áldozatokat általában és különösen a sz.-misében; a különösen előforduló szokások és szertartások, áldások és szentelések; továbbá a szentelések és szentelvények szertartásai, az egyházi ünnepkör s végre a temetési szertartások. Tankönyv: A ker. kath. anyaszentegyház szertartásai és szokásai. 10-ik kiadás

Varga S.

Magyar nyelv. Heti 6 óra. A) A nyelvtanból: az I-ső osztály tananyagának rendszeres ismétlése után, szóalkotás; szókötés; szó-egyeztetés; szóvonzat; szórend. Mondatkötés; igemódok és idők a mellékmondatokban. Kurtított mondatok. Mondatrend, körmondat és írásjelek használata. K. k. Ihász-Barbarics „Magyar nyelvtan“-a.

B) Olvasmányok: I. Prózáiak: 1. A gonosz mostoha. 2. Az első nap az iskolában. 3. A seregély. 4. A hangyákról. 5. Struczvadászat. 6. Gorilla vadászat. 7. Kaland a szemüveges kigyóval. 8. Nápoly. 9. Róma. 10. Moszkva és Kremel. 11. Szécsi Dezső. 12. A nándorfehérvári diadal. 13. A kenyérmezei diadal. 14. A mohácsi vésznap. 15. Fontosabb találmányok a középkorban. 16. Szabadság a görögöknél. 17. Athén. 18. Delphi. 19. Numa Pompilius. 20. Tullus Hostilius és Ancus Martius. 21. Horatiusok és Eucratiusok harca.

II. Költői olvasmányok: 1. Csák Máté 2. A sastoll. 3. Kont. 4. Szilágyi Erzsébet. 5. Mátyás király. 6. A legszebb ének. 7.

Székely bánja. 8. Hymnus. K. k. Tomor-Váradai magyar olvasókönyve a középiskolák II. osztálya számára.

Két hétben egy iskolai — és minden hónapban egy házi dolgozat. Emberi Á.

Latin nyelv. Heti 7 óra. A) A nyelvtanból: az I-ső osztály tananyagának ismétlése után előadattak: a kettős igeragozási alakok; körülírt igeragozás; a IV. igeragozáshoz tartozó rendhagyó perfectum és supinummal bíró igék. Rendhagyó-, hiányos- és személytelen igék. Határozók, ezek képzése és fokozása. Előljárók. Kötőszók. Tagadó és kérdő szócskák. Az olvasmányok alapján pedig az általánosabban használt melléknevek és igék vonzata; az accusativus cum infinitivo használata. — K. k. Schulcz Dávid kisebb Latinnyelvtana.

B) *Olvasmányok:* I. Latinról magyarra: 1. A gödölye és a farkas. 2. Aquileia városának elpusztítása. 3. A fokozat. 4. Androclus és az oroszlán. (I. R. 55. és 56.) 5. Az ember a föld ura. 6. Róma városának alapítása. (II. R. 65. 66. és 69.) 7. II. R. 77. és 78. szakaszai. 8. Tullus Hostilius. (II. R. 84. és 85.) 9. II. R. 89. 93. 94. 95. szakaszai. 10. Ancus Martius. II. Magyarról latinra. III. R. 4. 7. 10. 12. szakaszai. — Dareus a scytháknál. — Epaminondas. — A haldokló Cyrus. — Aeneasról. — Numa Pompilius. K. k. Dávid István latin olvasó- és gyakorlókönyve.

Hetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Embery Á.

Földrajz. Heti 4 óra. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália földrajza. K. k. Dr. Brózik-Paszlavszky Földrajza II. r.

Tamás A.

Számítás. Heti 4 óra. Számolási rövidítések. Az arány és aránylat elemei. Egyszerű hármasszabály. Százalékszámolás, alkalmas az egyszerű kamat-, közvetítés-, biztosítás stb. számolásnál. A százalék számolásnál a feladatok az aránylatok és az egységre hozatal elve alapján lettek megoldva. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor „Közönséges számítás“-a.

Király L.

Rajzoló geometria. Heti 3 óra. A sík. Az egyenesek és síkok abszolút és relatív fekvése; lap- és testszögek. A prisma, cylinder, pyramis, kúp ismertetése, ezek egybevágása, felülete és köbtartalma. Testek rajzolása. Tankönyv; Dr. Fodor L. és Dr. Wagner A. „Rajzoló streometria.“

Gáspár B.

Szépírás. Heti 1 óra. Magyar folyóírás, német kis és nagy betűk, német folyóírás előíratos szépírási füzetekbe.

Daróczy J.

III. osztály.

Osztályfőnök: Daróczy János.

Hittan. Heti 2 óra. Az ószövetség története erkölcsi tanulságokkal. Palaestina földrajza. Kézikönyv: Róder Alajos bibliai történetek.

Varga S.

Magyar nyelv. Heti 2 óra. Az alak és mondattan. Kisebb polgári ügyiratok. A hangsúlyos vers vázlatos ismertetése. Prózai olvasmányok: Rákóczi Ferencz és Zrinyi Ilona lakodalma. Bocskai István támadása. Szigetvár helyőrsége. Hadiszerek Szigetvárbán. Katonai eskü és fegyelem Szigetben. Zrinyi Miklós Szigetvárrott. Betlen Gábor halála és jellemzése. A szentgotthárdi ütközet. Zrinyi és Frangepán. Zrinyi a költő, halála. Buda visszavétele a törököktől 1686-ban. Költői olvasmányok: Mohácsi dal. Szondi. Árokháti Lőrincz. A pozsonyi harcjáték. A szent sir. Három madár. Mikes. Ezek tartalmi és nyelvtani ismertetése és négy költői olvasmány emléztetése. K. k. Ihász-Barbarics Magyar nyelvtana. Olvasókönyv: Tomor-Váradi III. k. Havonként egy iskolai és egy házi írásbeli dolgozat.

Daróczy J.

Latin nyelv. Heti 6 óra. Nyelvtan. Az alaktan ismétlése. A mondattanból az egyszerű mondat analysise s a beszédrészek szerepe a mondatban. Congruentia. Esettan. A mondatrészek megegyezése és eltérése a latin és magyar nyelvben. A képzéstan először etymologikus szócsoportok alapján, utóbb rendszeresen. Határozók általában, részletesen phrasis-gyűjtemény alapján a hely- s időhatározók.

Olvasmányok: a) Prózai olvasmányok latinról magyarra: Róma történetéből a királyok kora (31 fej.) Ezzel kapcsolatban a római régiségekből: Romulus intézkedése. Numa vallásos intézményei. Servius alkotmánya. Rex senatus, plebs, comitia. Róma topographiája a királyság idejében. Magyarból latinra: Hamilcar álma. Demosthenes éles elméje. Camyses és Dareus. Horatius Cocles. Xenophon. A pirámisok. Nagy Sándor útjai. Menenius Agrippa. Scipio és Hannibal találkozása. Az élet rövidségéről. So-

crates. Themistocles és Aristides. b) Költői olvasmányok. Phaedrus meséiből: Vacca et capella, ovis et leo. Canes famelici. Leo senex, aper taurus et asinus. Vulpes et ciconia. Aquila, feles et aper. Muli duo vectores. Lupus ad canem. Vulpes et caper. De Simo- nide. Viatores et latro. Könyv nélkül: Numa vallásos intézkedései. Servius alkotmánya. Lupus ad canem. De Simonide.

Hetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat részint az olvasmá- nyok alapján, részint a heti tananyag begyakorlására az olvasó- könyv egyes alkalmas mondatai és összefüggő olvasmányai. Össze- sen 32.

K. k. Schultz Dávid kisebb latin olvasó- és gyakorlókönyve, Elischer József latin olvasókönyve a gymn. III. és IV. osztály számára.

H a j k ő L.

Német nyelv. Heti 4 óra. A betűk ismertetése. Írás és olvasás. A beszéd részei. Az ige; a sein és haben segédigék ragozása. A névelő ejtegetése. A személyes névmás. Főnevek ejtegetése: erős és gyenge. A melléknév ejtegetése és fokozása. A névmások. A wer- den ige ragozása. Viszónyszók. Számnevek. Az igék száma, szemé- lye, időalakjai, módjai. Erős hajlitású igék. Módbeli segédigék. Átható ige hajlitása; szenvedő alak. Személytelen és visszaható igék. Összetett igék. Határozó és kötőszók. Olvasmányok: Herakles und die Schlangen. Herakles und der Löwe. Die Thebauer. Das Orakel. Der Löwe von Nemea. Die Hydra von Lerna. Der wilde Eber. Der Hiresch von Kerineia und der Stall des Augeias. Die Sumpfvogel von Stymphalos, der Stier von Kreta und die Pferde des Diome- des. Die Amasonen. Hesione Die Rinder des Königs Geriones. Die Riesen. Die goldenen Aepfel der Hesperiden. K. k. Hoffmann Mór Német nyelvtana és Olvasókönyve. Első rész: szó- és alaktan. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat.

D a r ó c z i J.

Történelem. Heti 3 óra. A magyarok története a jelenkorig. K. k. Horváth Mihálynak a középiskolák alsóbb osztályai számára írt tankönyve.

V a r g a S.

Politikai földrajz. Heti 1 óra. Az osztrák-magyar monarchia politikai földrajza K. k. Csuday Jenő politikai földrajza.

V a r g a S.

Természettani földrajz. Heti 2 óra. K. k. Fizikai földrajz. Dr. Schmidt Ágoston. A physika főbb törvényei, különösen a ne-

hézségerő, hő, világoŝság, mágnesség és electromoŝság. A föld mint világttest. A földgömb szárazsá, vizei és légköre. A föld belseje.

T a m á s A.

Számítan. Heti 3 óra. Összetett aránylatok. Kamat, kamat-kamat számolás. Határidő-számolás. Állampapírok, váltók leszámítása. Arányos osztás. Elegyítési feladatok. Tankönyv : Dr. Lutter Nándor „Közönséges számítan“-a.

K ir á l y L.

Rajzoló geometria. Heti 2 óra. A constructiv planimetriából : Egyenesvonalu lapalakok egybevágása, hasonlósága, átalakítása, osztása, felvétele és felmérése. A kör, kör és érintő, a kör és hur, kör és szögek, két kör fekvése. A másolás és nivellázás. Párhuzamosan a tananyaggal mértani rajz. Tankönyv : Dr. Fodor L. és Dr. Wagner A. „Constructiv planimetria“

G á s p á r B.

IV. osztály.

Osztályfőnök : Hajkő László.

Hittan. Heti 2 óra. Az uj-szövetségi szent történetek. K. k. Róder Allajos. „Bibliai történetek.“

K ó r ó d y E.

Magyar nyelv. Heti 4 óra. Az irály fajai és kellékei. Az irály szemlélhetősége és élénksége tényezői. A hangsúlyos és időmértékes verselés és a rimtan. K. k. Koltai V. *Stilistika* I. r. Olvasmány : Arany Toldija és a classicus és rimes versnemek megismertetésére alkalmas költemények. K. k. Tomor és Váradi Magyar olvasókönyv IV. kötet. Kéthetenként egy írásbeli házi dolgozat.

K ir á l y L.

Német nyelv. Heti 3 óra. Az alaktan ismételése. Szóképzés. Származék. Összetétel. Gyök. Mondattan : a puszta mondat ; a mondat bővítései : a) a jelző b) a kiegészítő ; birtokos esettel járó igék ; melléknevek birtokos esettel ; igék és melléknevek után járó előjárók tárgyessettel. A határozók. Az egyszerű és összevont mondat szórendje. Az összetett mondat. Fordítás magyarból németre és németből magyarra. „Der Argonautenzug“ I—V. „Der hörnerne Siegfried“ ; „Siegfried's Empfang am Hofe zu Vorms“ ; „Siegfried und Chrimhilde“ ; „Siegfried's Verrath und Tod“ ; „Das Morgenlied“ ; „Der wilde Jäger“ K. k. Hoffmann Mór Német nyelvtan és olvasókönyv I. és II. rész. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat.

S o ó G.

Latin nyelv. Heti 6 óra. Nyelvtan. Az alaktan folytonos is-

méltlése mellett a mondatbanból az esettan rendszeres és részletes ismétlése. Igeidők és módok. Infinitivus, participium, gerundium, supinum. A római naptár.

Olvasmányok. a) Prózai olvasmányok latinról magyarra : A köztársaság kezdete. A decemvirek. (36 fej.) Magyarról latinra : A két hű barát. Az alvó Fülöp. M. Manlius. Marius Carthago romjain. Philemon halála. A varázslásról vádolt rabszolga. A gyermek Cato állhatatossága. M. Brutus. Demosthenes és a figyelmetlen bírák. Hogyan akarja Achilles végzetét elkerülni. Artamenes és Xerxes. A hűség példaképei. b) Költői olvasmányok Ovidiusból : Gabii városának bevétele. A Fabiusok veszte. Daedalus és Jcarus. Philemon és Baucis. Midas.

Könyv nélkül : Veturia beszéde Coriolanushoz. A Fabiusok veszte. Philemon és Baucisból egyes szakaszok.

Hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat részint az olvasmányok alapján, részint az olvasó és gyakorló-könyv egyes alkalmas mondatai és összefüggő olvasmányai a heti tananyag begyakorlására. Összesen 32.

K. k. Schultz Dávid J. Latin nyelvtan, Dávid J. Latin-olvasó és gyakorló-könyv. Elischer J. Latin olvasókönyv a gymn. III. és IV. oszt. számára. Hajkő L.

Történelem. Heti 3 óra. Az ó kor történelme a római császárság felállításáig. Közép- és Északkeurópa vázlatos ősmivelődés-története. K. k. Vasary Kolos Világtörténelme I. rész. Ó-kór.

Daróczi J.

Természettan. Heti 3 óra. Ásványtan. Chemiai előismeretek. Az ásványok alakí, vegyi és természettani tulajdonságai. Az ásványok rendszeres leírása. Kőzet- és hegyszerkezettan. A földtani hatások tana. A földképződésének vázlata és a földkérgét alkotó rétegek. K. k. Dr. Roth Samu „Ásvány-, kőzet- és földtan alapvonalai“, negyedik kiadás.

Tamás A.

Algebra. Heti 3 óra. Bevezetés a betűszámiban. Összeadás és kivonás számokkal. Sokszorozás egész számokkal, tekintettel a kéttagu mennyiségek négyzetének és köbének képzésére. Osztás egész számokkal, tekintettel a geometriai haladványokra. A számok oszthatósága. A legnagyobb közös mérték és legkisebb közös többes. A négy alapművelet törtszámokkal. Első fokú egy ismeret-

lenű határozott egyenletek. K. k. Mocnik-Klamarik-Wagner A. Betűszámтан. Szigethy I.

Rajzoló geometria. Heti 2 óra. Constructiv planimetria: A kör, kör és érintő, a kör és húr, kör és szögek, két kör fekvése. A lefontosabb görbe vonalak: ellipsis, hyperbola, parabola; a kör evolvens, cyclois és csigavonal. Párhuzamosan a tananyaggal mértani rajz. Takönyv: Dr. Fodor L. és Dr. Wagner A. „Constructiv Planimetria.“ Gáspár B.

V. osztály.

Osztályfőnök: Gáspár Balázs.

Hittan. Heti 2 óra. A vallás és kinyilatkoztatás szüksége; az ó-szövetségi kinyilatkoztatás; keresztény kinyilatkoztatás. Krisztus anyaszentegyháza. K. k. Vincze A. „A ker. kath. Vallástan“ I. rész. Varga S.

Magyar nyelv. Heti 3 óra. a) Az írásművek szerkezete általában. A feltalálás, gondolkodás. Az írásművek szerkezete. Az előadás általános formái. K. k. Koltay Stiliztika II. r. b) Olvasmányok. Az elmélethez alkalmas leírások, elbeszélések, elmélkedések, értekezések és levelek. Havonként egy írásbeli házi dolgozat. Király L.

Német nyelv. Heti 3 óra. Az alaktan rendszeres ismétlése, a mondattan főbb elveinek ébrentartása.

A) Olvasmányok: a) Prózai olvasmányok: Die Deutsche Hansa. Der Islam. Karl's des Grossen Persönlichkeit. Wesen der Sage. b) Költői olvasmányok: Ausgewählte Romanzen aus Herders: Der Cid: 16. 24. 26. 31. 36. 49. 53. 56. 64. 65. 68. 70. románcz. Fordítva és emlézve: Herder czimű prózai olvasmány; 1. 2. 3. 4. 5. 8. 9. 37. 38. 39. 46. 48. románcz Szótanulás. Synonymák egybeállítás.

B) Havonként egy iskolai írásbeli gyakorlat magyarról németre. A fordítás tárgya a „Cid“ czimű olvasmány volt. K. k. Hoffman Mór Német tan- és olvasókönyve III. kötet. U. a. Német nyelvtana és olvasókönyve I. és II. rész. Gáspár I.

Latin nyelv. Heti 6 óra. Prózai olvasmány. T. Livius ab urbe condita l. XXI. c. 1—50. 53. (1—7.) 54. 57. (1—4.) 60—63. A közbeeső fejezetek mint magánolvasmányok fordítottak.

Könyv nélkül említett részletek: C. 10. 41. 42. Bevezetésül szolgált az író élete és műve ismertetése. Költői olvasmány: Cn. Naevius: Saját sirirata. Qu. Ennius Saját sirirata. C. Valerius. Catullus: Lesbia verebének halálára; Hymnus Dianára; Licinius Calvusnak; Megnyugvás, P. Verg. Maro: Erl. IX.; A zivatar; A méhek életmódja. Qu. Hon. Flaccus: Tavaszi dal; Életbölcse ség: Az arany középszer; Mulandóság; Megelégedés. Alb. Tibullus: A sir szélén; Ambarvaliaünnep. Sext. Propertius: Rajta, induljunk Athénbe. P. Ovidius Naso: A régi jó erkölcsök. Bevezetésül a költők élete és műveik ismertetése. Tárgyi magyarázat, szó- és kifejezések tanulása szókincs bővítése céljából. — Havonkint két iskolai írásbeli gyakorlat, melyek anyagát részint a tanár által készített, az olvasott részekhez alkalmazott darabok részint a stílusképző gyakorló könyvből vett olvasmányok tevék. K. k. Titi Livi ab urbe condita I. XXI.—XXII. Bartal és Malmosi. Anthologia Latina. Pirchala Imre. Latin irályképző gyakorlatok. Vagács és Schiebinger. Jánosy P.

Görög nyelv. Heti 5 óra. A betűk írása, olvasása nagy és kis betűkkel. A hangtanból: a hangzók és mássalhangzók osztályozása, az összevonás és hangváltozások. Az ékezesi szabályok ismertetése. Az a) o) és vegyestörzsű declinatio. Névmasok, számnevek; melléknevek fokozása; határozók képzése. Az ω végű igék rendes ragozása, a segédige gyakoribb alakjai.

A) Olvasmányok: a declinációkhoz alkalmazott görög-magyar mondatok. Adomák és elmés mondások: Sokrates. Adomák a skolastikusok-ról. Diogenes. Adomák a Laedaemonokról. Adomák a spártai nőkről.

A próbb elbeszélések: Ibycus. Cleobis és Bitó. A három alvilági bíró. Tantalus Anarchasis meglátogatja Solont. Az ifjabb Cyrus szemlét tart. A gögös orvos. Prometheus és Deucalion. Niobe. Achilles mint gyermek. Fordítva és emlézve 30 erkölcsi mondás iambusi versekben. A favágók és a tölgy. Az asszony és tyukja. A medve és a róka. A fürdő gyermek. Kényelmes hazugság. A két tarisznya. A nád és a tölgy. A hangyák és a tücsök. A hálátlanság büntetése. A hálátlan utasok. Mesék. Adomák Diogenesről.

B) Az első időszakban hetenkint, a többiben kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat magyarról görögre. Ezek tárgyát az

olvasókönyvben lévő magyar részből válogatott és később a fordított olvasmányok alapján készített, nyelvtani részekhez alkalmazott mondatok tevék. K. k. Szamosi János dr. Görög nyelvtana és olvasókönyve.

Bodosi L.

Görög-pótló tárgy. Heti 2 óra. A) Magyar irodalmi olvasmányok: Kármán József műveiből: A nemzet csinosodása. Kazinczy és Berzsényi leveleiből 10 drb. Kölcsey beszédeiből: Védelem P. I. számára. Emlékbeszéd Berzsényi Dániel felett. A magyar nyelv ügyében. Salamon F.-nek „Török hódítás“ című művéből házi olvasmányul a „Hunyadiak kora.“ Szemelvények Baróti Szabó Dávid, Rajnics József, Révai Miklós, Virág Benedek, Berzsényi Dániel verseiből.

B) Thukydidesből: I. k. 22 fej. — 78. Thukydides módszere. A peloponnesosi háború okái. II. k. Perikles halotti beszéde. 34—46. A halálvész Athénben. 47—54. Perikles utolsó beszéde és jellemzése. 59—65. III. k. 37—40. Kleon beszéde. 82—84. Görög ország ez időbeli erkölcsi állapota. V. k. 14—26. A békekötés okai. A béke jellemzése. VI. k. Nikias beszéde. 8—14. Alkibiades beszéde 15—19. VII. k. VIII. k. és IV. k. részben háziolvasmányul részben tartalmilag ismertetve. Thukydides élete és művének szerkezete.

C) Görög állami régiségek. A görög államok alakulása. Homerosi görögország. Sparta alkotmánya, nevelés, hadügy. Athen szervezete Solon előtt, Solon után. Jogviszonyok. Pénzügy. Hadügy. Szövetkezetek. Gyarmatok. K. k. Dr. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok. Szilasi Móricz: Szemelvények Thukydidesből. Szerelemhegyi Tivador: Görög államrégiségek.

Hajkó L.

Történelem. Heti 3 óra. A római császárság és a középkor története. Kézikönyv Vaszary Kolos. Világtörténelem II. r.

Daróczi J.

Menyiségtan. Heti 4 óra. A) Algebra. Határozott elsőfoku egyenletek egy és több ismeretlennel. Hatványozás. A kéttaguak hatványai. Számítási haladvány. Gyökfejtés. Másodfoku egyenletek egy ismeretlennel. b) Mértan. Vonalak, szögek, lapalakok. Az egyenes vonalú lapalakok egybevágása, hasonlósága, területe, átalakítása és osztása. Körtnan. K. k. Mocznik-Klamarik-Wagner Betűszámítási és Mértan.

Gáspár B.

Természetrész. Heti 2 óra. Növénytan. A növények külső tagoltsága (morphologia) élő példákon. A növénytan történelme. A növények általános bonczana és élettana. A növényrendszerek ismertetése. A virágtalan növények főbb csoportjainak, a virágos növények fontosabb családjainak ismertetése determinálás alapján. A növények földrajza, különös tekintettel hazánk növényzeti viszonyaira. Kirándulások és gyűjtemény készítés. K. k. Kriesch-Simkovics: A növénytan iskolakönyve hatodik kiadás.

Tamás A.

Szabadkézi rajz. Heti 2 óra. Meander és virágszalagok, egyszerű és stilizált növénylevelekből álló diszitmények, középkori faldiszitmény elemek rajzolása egyszerű színezéssel. Andel Antal és Balló E. rajzmintái utáu

Gáspár B.

VI. osztály.

Osztályfőnök: Jánosy Péter.

Hittan. Heti 2 óra. Isten (tekítve önmagában): Isten kiható munkássága; teremtés, megváltás és megszentelés; a malaszt; a malaszt eszközei; az imádság, a malaszttal való közremunkálás és a szentségek. A bevégzés műve: halál és a különös ítélet, a menyország, a tisztítóhely, a pokol; a világ vége; az általános feltámadás és az általános ítélet. K. k. Vincze Ambró Ker. kath. Vallástan. Hittan II. rész.

Varga S.

Magyar nyelv. Heti 3 óra. a) Költészet: A dráma és fajtái. b) Szonoklattan: A szónoki beszéd tárgya, tartalma; tárgyi és tekintélyi érvek: indulatgerjesztés és rábírás; a szónoki beszéd szerkezete és előadása. K. k. Névy L. Rhetorika. c) Olvasmányok: Shakespeare Coriolanus című tragoediája. Szónoki beszédek: Kölcseitől és Eötvöstől. Havonkint egy írásbeli házi dolgozat.

Gáspár I.

Német nyelv. Heti 3 óra. Költői olvasmány: Der Gang nach dem Eisenhammer (Schiller.) Der Schenk von Limburg (Umland); Die Sonne bringt es an den Tag (Chamisso); Der Ring des Polykrates (Schiller); Das Lied vom braven Mann (Bürger); Die Bürgerschaft (Schiller). — Emléztet darabok: Der Fischer. (Schiller); Der Schatzgräber (u. a.); Die Kraniche des Ibykus (u. a.); Der Graf von Habsburg (u. a.) Prózai olvasmány: König

Friedrich Wilhelm; Friedrichs II. Privatleben; Verbindung des Nützlichen mit dem Schönen; Die Bildsäule des vatikanischen Apollo; Orpheus; Griechenlands Sprache, Mythologie und Dichtkunst; Nicht der Schule, sondern dem Leben: Bestimmung zur Pflichterfüllung. A balladák és románczok fordítását megelőzte mindig azok forrása, alapeszméje, tartalma és kidoigozásának ismertetése, többnyire németül. A szókincs bővítésére gond volt fordítva: szótanulás, synonymák és kifejezések egybeállítása által. — A nyelvtani ismeretek ébrentartása céljából óránként a fordított olvasmányi részlet nyomán készített magyar mondatok fordítottak németre. — Havonként egy isk. írásbeli gyakorlat, melynek anyagát a tanár maga készítette az olvasmányok alapján. K. k. Német tan- és olvasókönyv. III. kötet. Hoffman Mór.

Jánosy P.

Latin nyelv. Heti 6 óra. Költői olvasmány: P. Vergilius Maró Aeneise II. és VI. könyve fordítva, a többi könyv tartalmának ismertetése. Ezt bevezetésképpen megelőzte Vergilius élete és művei ismertetése. Prózai olvasmány: C. Sallustius Crispus De bello Jugurthino történeti munkájából: C. 1—49. 59. 61. 63. 84—114. fordítása és a közbeeső fejezetek tartalma. Sallustius élete és művei. M. Tullius Cicero beszédei közül: Oratio secunda in Catilinam habita ad populum; De imperio Cn. Pompei oratio ad Quirites c. 1—12 s az egész tartalmi kivonata. Cicero élete, művei osztályozása, ismertetése és irodalmi hatása. Tárgyi magyarázat és fordítás, különös gond fordított a szókincs bővítésére. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Az anyag az irályképző gyakorlatokból vétetett. K. k. Vergilius Aeneise I—VI. könyv. Veress Ignác. C. Sallusti Crispi de coniuratione Catilinae et de bello Jugurthino libri. Holub Mátyás. M. Tulli Cicero nis de imperio Cn. Pompei oratio ad Quirites. Dr. Kont Ignác. Latin irályképző gyakorlatok. Vagács és Schiebinger.

Kóródy E.

Görög nyelv. Heti 5 óra. Olvasmány: Adomák a lacedaemonokról; Tempe völgye; Leonidas. Xenophon Cyropaediájából: Az első csata; Socrates Nevezetességeiből: Socrates védelme vádlói ellenében. Az istenek lényege és azoknak a világ rendére való befolyásáról; Heracles a válaszáton elemezve és fordítva. A szókincs

bővítésére kiváló gond fordított és a nyelvtan rendszeresen ismételtetvén, a "μ" végű és u. n. rendhagyó ígék megtanítottak. A mondattanból azon főszabályok, melyekre az olvasmányok példát szolgáltatnak, szintén kellő gyakorlásban részesültek. Havonkint két iskolai írásbeli gyakorlat, melyek anyagát esetről-esetre mindenkor maga a tanár készíti a tanultak szigorú figyelemre való méltatása mellett. K. k. Görög nyelvtan. I. rész és Görög olvasókönyv, Szamosi János. Chrestomathia. Xenophon Cyropaediája, Anabasisa és Socrates Nevezetességeiből. Horváth Elischer.

János P.

Görög-pótló tárgy. Heti 2 óra. A) Magyar irodalmi olvasmányok: Mindszenti Gábor: I. János király utolsó dolgai. Pázmány Péter: A teremtett állatok szép rendi. Gr. Zrinyi Miklós: A török áfium ellen való orvosság. Gr. Betlen Miklós: Tanulásomról és Kereszturi Pál methodusáról. Cserei Mihály: Erdélyi állapotok, kurucz világ. Br. Apor Péter: Az erdélyiek régi nyájasságáról. Mikes Kelemen: Törökországi levelek (10 drb.) Faludi F. Bölcs és figyelmes udvari ember.

B) Homeros Iliásából: I. k. Achilles haragja. III. k. Alexandros és Menelaos küzdelme. VI. k. Glaukos és Diomedes. Hector és Andromache. IX. k. A követség Achilleus előtt XI. k. Agamemnon vitéztettei. XVI. XVII. k. Patroklos harcza, készülése, csatája, halála s a holttestéért való harc. XVIII. Achilles paizsa XX. XXI. XXII Achilles csatája. Hektor halála. Az Odysseiából: I. k. Athene és Telemachos. VI. k. Nausikaa. IX. k. Odysseus Polyphemos barlangjában. XI. k. Az alvilág. XIII. Odysseus otthon. XVI. Odysseus és Telemachos. XIX. Penelope. XXII. A bosszu. XXIV. A kibékülés. Homeros élete, Iliás és Odysseia tartalma és szerkezete, a homerosi eposok sorsa és áthagyományozása.

C) Görög hitéleti és magán régiségek. Az istenek. Isteni tisztelet és szertartások. Játékok és ünnepek. Templom, színház. A családi és társadalmi élet. A görög művészet történetéből: Az építészet. Az oszloprendek. Az Akropolis és a város emlékművei. szobrászat.

K. k. Dr. Badics Fer. Magyar irodalmi olvasókönyv. Dr. Csengeri Ján. Homeros Iliása. Dr. Gyomlay Gy. Homeros Odysseája. Szerelemhegyi T. Görög hitéleti és magán régiségek. H a j k ő L.

Történelem. Heti 3 óra. Az új-kor történelme. K. k. Vaszary Kolos Világtörténelme. III. rész. Daróczy J.

Mennyiségtan. Heti 3 óra. a) Algebra. A hatványozás általánosítása, a zérus, tagadó és tört kitevőjű mennyiségek. Képzetes mennyiségek. Számrendszerek. Brigg-féle logaritmusok, logaritmusok kiszámítása. Műveletek logaritmusokkal. b) Mértan. Síkháromszögtan, a hegyesszög függvényei, kapcsolatban a derékszögű háromszög kiszámításával. A szögfüggvények általánosítása. Szögek összegei és különbségeinek függvényei. A síkháromszögtan alkalmazása ferdeszögű háromszögeknél; algebrai kifejezések mértani ábrázolása. K. k. mint a V. osztályban. Szigethy I.

Természettan. Heti 3 óra. Állattan. Az állat életműködései általában, és egymással való összefüggésekben. Az állatok szervei és szervrendszerei. Rendszertan. Az állatkörök jellemzése. Az egyes rendek, családok, nemek és fajok közül különösen azok tárgyaltak, melyek hasznosság és kártékonyosság, vagy a természet háztartásában, avagy a systematikában fontosabb szerepet játszanak. Az állatok földrajzi elterjedése azon tényezők fölemlítésével, melyektől valamely vidék faunája függ. Kirándulások és gyűjtemény készítés. K. k. Dr. Roth Samu: „Az állattan alapvonalai“, 2-ik kiadás. Tamás A.

Szabadkézi rajz. Görög és renaissance diszitmény elemek, különböző stílusú ékitmények rajzolása, színezéssel vagy kreonnal. Andel Antal, Balló E. és Szemlér Mihály rajzmintái után.

Gáspár B.

VII. osztály.

Osztályfőnök: Gáspár István.

Hittan. Heti 2 óra. A katolikus Erkölcstan. Tankönyv: Vincze Ambró: Ker. kath. Erkölcstan. Varga S.

Magyar nyelv. Heti 3 óra. Költésztan: Vers és pzóza; hangsúlyos és időmértékes verstan, rimtan. Költői irány és fajai. Kisebb és nagyobb epikai művek. Leíró költemények és okt. elbeszélések. Az alanyi költészet. K. k. Névy L. Poetika. Olvasmányok: Az átvett tananyag különböző fajaira vonatkozóan választottak meg. Havonkint egy írásbeli házi dolgozat.

Gáspár I.

Német nyelv. Heti 3 óra. Tananyag, elméleti rész: A költészet meghatározása, epikai költészet, monda, mese, mythos, legenda; hős, romantikus, vallásos, polgári és állateposz. Regény és válfajai. Lyrai költészet, a dal és nemei, óda, himnus. A dráma meghatározása és főbb tulajdonai. E tananyagot az ifjak német nyelven tanulták. Az elmélethez olvasmányul szolgáltak: „Hermann und Dorothea“ egészen; Siegfried's Drachenkampf; „Gudrun“; „Faust“; „Die Kranische des Ibikus“ című darabok. K. k. Heinrich G. „Deutsches Lehr- und Lesebuch“ II. rész. Weber Rudolf „Hermann und Dorothea.“ Havonkint egy magyar-német iskolai írásbeli dolgozat
Gáspár I.

Latin nyelv. Heti 5 óra. 1. Cicerónak I. és XIV. Philippicája. 2. Ciceró válogatott leveleiből: a) Ad Atticum I. 19. II. 22. III. 1, 3, 4, 5, 6, IV. 1, 2. b) Ad Familiares I. 7. II. 4, 5, 6. V. 7, 12. XIV. 2. 4. — 3. T. Maccius Plautus: „Captivi“ je egészen. Cicerónak, mint szónoknak méltatása. Plautus élete és művei. A római dráma eredete, fejlődése és fajai. A régiségtanból a magistratus. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Összesen 14. Tankönyvek: Szabó „Ciceronis orationes Philippicae.“ Jánosi Boldizsár „M. T. Cicero válogatott levelei.“ Gerevich „T. M. Plauti Captivi.“ Vagács Schiebinger „Latin irályképző gyakorlatok.“
Kóródy E.

Görög nyelv. Heti 4 óra. Tananyag: Homeros Iliásából az I. ének teljesen úgy alaki, mint tárgyi tekintetben, a II. ének egészen a hajók katalógusáig, a III. énekből a következő szemelvényes részletek: Menelaos párviadalra szólítja Parist (1—38); előkészület a párbajra (76—120); a két sereg frigykötése (245—309). Homeros világának megértése céljából a következők tárgyalattak: Epicusköltészet általános jelleme s kifejlődése. Iliás regéje s tartalmának epitomált betanulása. Homeros theológiája, homeri állam, különös tekintettel a királyra. Homeros, homeri kérdés, a homeri költemények sorsa, rhapsodok, cyclic mondakör. Trója vázlatos története. Trója s a trójai háboru léte és nem léteire vonatkozó adatok rövid ismertetése. Ilias technikája, Homeros korabeli családi viszony, vendégjog, ipar, kereskedelem s hajózás, nevelés, tanítás s a tulvilági lét fogalmának általános megvilágítása.

Herodotesből: A görög próza kifejlése. Herodotes élete, jel-

leme s nagy történeti munkájának méltatása után a következő szemelvényes részek: Salon és Kroisos találkozósa 1, 2. Kroisos bukása 3. Dareios megválasztása 4. VI. könyvből Dareios értesül Sardis bevételéről, Eretria feldulása, Miltiades győzelmes csatája a marathoni síkon. 6, 7, 12, 13, 20. VII. könyvből Leonidas s bajtársai halála s az emléktábla epigrammája 6. 7. VIII. könyvből Themistokles buzdító beszéde s megtámadtatása 4. Homerosnál ugy, mint Herodotosnál a sorok dialectikus áttétele attikaira. Syntaxisból: az igetan, föltétes mondatok, oratio obliqua, infinitivus, participium és adjectiva verba. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat, melynek tárgyát részint a végzett tananyag kifejezései szolgáltatták görögről magyarra, részint Aisopos következő meséi magyarról görögre: Az asszony és a tyúk, róka és az álarcz, ökrök és a szekér, fülemile és a fecske, oroszán s a szőlő, a kigyó, kos és a farkas, vadszamar, szamar s a holló, a jós. Görögről magyarra: Her-ból: Apis megsebesítése, a thermopylai szorosban elesett görög hősök sírirta (hexameterben). Elementaris részek folytonos ismétlése. Tankönyvek: Veres Ignác Homeros iliása. Szemelvények Herodotos művéből Dávid Isvántól, görög mondattan dr. Szamosi nyomán. Embery Á.

Görög-pótló tárgy. Heti 2 óra. A) Magyar irodalmi olvasmányok. Balassa Bálint költeményeiből: Cantio Balassi Bálint nevére. A magyar nemzetnek romlott állapotjáról. Becsásd meg Uristen. Egy katona éneke. Az Palkó nótájára. Boldogtalan vagyok. Zöld erdő harmatát. A kurucz-kor költészetéből: Tatár rabságban lévő erdélyiek dala. Kurucz tábori dal. Buga Jakab éneke. Csinom Palkó. Ócskai. A Rákoczy nóta. Székely kuruczok dala. Labancz gunydal. Bujdosó ének. Kerekes Izsák. — Gyöngyössi István: Murányi Vénus egyes részletei. Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmeiből néhány kiválóbb dal. (12). Csokonai Vitéz Mihály dalai is ódáiból: Az én poesisom természete. A tihanyi echóhoz. Phyllishez. A reményhez. A lélek halhatatlansága. Virág Benedek úrhoz. A tavaszhoz. A fekete pecsét. Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz. Magyar hajnal hasad.

B) Sophokles: Antigoneia. Euripides: Iphigenéia Aulisban. Aristophanes: A lovakok.

C) A görög költészet története. Epos, elegikus, iambikus és

melikus költészet, dráma. K. k. Dr. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok. Schill Salamon: Görög irodalom történet. Csiky Gergely: Sophokles Antigoneia. Radó Antal: Euripides Iphigeneia Aulisban
Hajkó L.

Földrajz. Heti 2 óra. Az alkotmányos szabadság megállapítására irányzott törekvések és diadaluk. A nemzetiségi eszme. A gazdasági élet átalakulása a természettudományok és társadalmi tanulmányok alapján. Európa államainak részletes politikai földrajza. Európai hatalmak és gyarmatosítások a többi világrészekben és Amerika szabad államai. Tankönyv Varga Ottó: Politikai földrajz.
Daróczy J.

Mennyiségtan. Heti 3 óra. a) Algebra. A másodfoku egyenletek teljes elmélete; számtani és mértani haladványok; kamatos kamatjára és törlesztési számítások. b) Mértan. A steometria alafogalma és tételei, a szögletes és gömbölyű testek felület és köbtartalma kiszámítása. Gömbháromszögtan és alkalmazása. K. k. mint az V. osztályban.
Szigethy I.

Természettan. Heti 4 óra. A természet s a természettudomány, bevezető alafogalmak. A testek általános tulajdonai. A mozgás és erőtan általános törvényei. A szilárd, cseppfolyós és légnemű testek mechanikája. A hangtan és fénytán. K. k. Dr. Abt Antal kísérleti természettana.
Gáspár B.

Philosophiai propaedeutica. Heti 2 óra. A psychologia feladata. A lelki jelenségek főbb csoportjai. A testi tevékenység és érzékenység. Értelem. Erkölcsi érzelmesség. Az akarat. Az emberi test kettőssége: szellem és test. Tankönyv: Joly H. „Philosophiai propaedeutika.”
Kóródy E.

Szabadjézi rajz. Különböző stílusú diszitmények és emberi fej rajzolása. Andel A. Balló E. és Szemlér Mihály rajzmintái után.
Gáspár B.

Ábrázoló mértan. Pont, egyenes, sík derék szögű ábrázolása. Pont és egyenes viszonylagos vonatkozásai. Egyenesek viszonylagos vonatkozásai. Síkoknak viszonylagos vonatkozásai. K. k. Hornischek Henrik. „Ábrázoló geometria.”
Gáspár B.

VIII. osztály.

Osztályfőnök: Szigethy István.

Hittan. Heti 2 óra. A ker. kath. egyház történelme a Szent-

Lélek eljövételétől a vatikáni zsinatig. K. k. Vincze Ambró: Ker. kath. Egyháztörténelem. Varga S.

Magyarirodalom. Heti 3 óra. a) Az ó-, közép-, új és legújabb kor irodalmának története. K. k. Beöthy Zsolt. b) Olvasmányok: Eme korok nevezetesebb íróinak műveiből vétettek. Havonkint egy írásbeli házi dolgozat. Gáspár I.

Német nyelv. Heti 2 óra A) Olvasmányok: a) Prózai olvasmány: Unterschied dichterischer und bildnerischer Gemälde. — Laokoon XIII—XVI, XVIII. fejezet. — b) Költői olvasmány: Wilhelm Tell Schauspiel von Friedrich Schiller I. és II. felvonása. Fordítás tárgyi magyarázatokkal, aesthetikai fejtegetésekkel. Lessing és Schiller személyi és írói rövid jellemzése, vázlatos életrajza, műveiknek tartalma és méltatása németül.

B) Havonkint egy iskolai írásbeli gyakorlat magyarról németre. Tárgyát az olvasmányok alapján készített összefüggő tartalmú részek tevék. K. k. Heinrich Gusztáv Deutsches Lehr- und Lesebuch. III. kötet. U. a Wilhelm Tell Schauspiel von Friedrich Schiller. Gáspár I.

Latin nyelv. Heti 6 óra. Költői olvasmány: Qu. Hor. Flaccus: a) Sat. I. I. 3, 4, 8. II. 1, 4. b) Epodon I. 2, 9, 16. c) Carm. I. I. 1, 3, 6, 10. II. 3, 13, 15. III. 1, 2. IV. 2, 7. d) Epist. I. II. Ad Pisones. 1—300 v. Prózai olvasmány: Pl. Corn. Tacitus Annaleseiből: I. C. 1—7, 11, 12, 14, 42, 43, 52, 53, 59—62. II. 5, 6, 11—15, 41—43, 53—55, 69—73, 82, 83. III. 1—6, 36, I-38, 52—55, 58, 59. IV. 1—3, 7—11. s a közbeeső fejezetek tartalma. Bevezetésül az egyes írók élete és műveik ismertetése irodalmi szempontból. A fordítást mindig tárgyi magyarázat kísérte. Havonkint két isk. írásbeli gyakorlat, melyek anyagát részint maga a tanár készíti az olvasmányok alapján, részint a stílusgyakorlatok könyvéből szemelék ki esetről-esetre. K. k. Qu. Horatii Flacci opera omnia. I. Carmina. II. Satirae et Epistolae. P. Cornelii Taciti annalium ab excessu divi Augusti I. I—VI.

Jánosy P.

Görög nyelv. Heti 4 óra. Tananyag: Sophokles Antigonéjából Haemon, Antigone jegyese fölléptéig bezárólag, vagyis a III. korig, kiváló tekintettel a karok méltatására és metrikai elemzésére. A tragoedia megértéséhez, elméletileg a következő részek: A dráma

általában, a karról, a kar története, a görög színház, tragikus triász, Sophokles élete és munkái tartalmilag, Antigone tartalma s a thebai mondatkör, Antigone tragicuma és jelleme, az egyes szereplők aetheticai méltatása. Aischylos és Euripides drámái tartalmilag.

Homeros Odysseája I. énekéből a következő szemelvényes részletek: az invocatio és expositio (1—28), az istenek elhatározzák Odysseus megmentését (40—95), Athenet (Mentes) Telemachos szívesen fogadja (113—143), Telemachos hálája s Athene eltünése (306—324), Phemios dalnok (325—344), III. énekéből: A hajó megérkezése Pylosba (1—20), Nestor elbeszéli a görög hősök sorát Trója alatt (102—200), Nestor elbeszéli Agamennon meggyilkoltatását (253—284).

Elméletileg: Homeros, a homeri kérdés, az elkülönítők ismétlése után az Odyssea tartalma énekek szerint s Odysseus alyvilági utja.

Platon Kritonjából: 2 fejezet, melynek tárgyalását megelőzte a természetbölcselek, sophisták Sokrates és Platon philsophiai elveinek vázlatos ismertetése.

Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat, és pedig görög-ről magyarra: a kar és Antigone közti dialog (Antig. 920—940); Odys. II. énekéből az ithakaiak gyűlése (1—16). Telemachos visszautasítja Antinoos kívánságát (130—145), Telemachos elindul (382—400).

Magyarról görögre: Aisopos meséiből: A fülemile és fecske, a nyulak, holló, trombitás, holló és róka, oroszlán és róka, Zeus, galamb és hangya, Prometheus és az emberek, a szerecsen, has és a lábak, pásztor és farkas, ember és Satyr, szamár és oroszlán.

Tankönyvek: Sophocles Antigonéja szövegkiadás, Homeros Odysseája Veres Ignácztól és Platon Apológiája és Critója Horváth-Elischertől.

Embery Á.

Történelem. Heti 3 óra A magyarok oknyomozó története 1848-ig. Tankönyv Horváth Mihály: A magyarok története.

Soó G.

Mennyiségtan. Heti 2 óra. a) Algebra. Határozatlan elsőfoku egyenletek. Combinatiók és binomiális együtthatók. Permutatiók és variatiók. b) Mértan. Az elemző mértan elemei. Első- és má-

sodrendű vonalak. A matematikai főbb tanainak ismételése. K. k. mint a VII. osztályban. Szigethy I.

Természettan. Heti 4 óra. Hőtan. Az anyag szerkezetére vonatkozó főbb kémiai tételek. Villamosság és delezesség. A kosmograpia elemei. K. k. Dr. Abt. A. Természettan.

Szigethy I.

Logika. Heti 2 óra. A logika fogalma, célja. A gondolkodás alapelemei (fogalom, ítélet, következte'és). Inductio és deductio, felosztás, értelmezés. Módszertan és a módszer. A matematikai, bölcséleti és történeti tudományok módszere. A történelmi kritika (hágyomány, tanu, műemlék, acta publica.) A demonstratio, principium, axioma, Argentum ad veritatem és ex concessis, apodicticus érvek. A logikai tévedés okai (mutatio elenchi, petitio principii, circulus vitiosus, saltus in probando.) Bacon idolái, Reductio ad absurdum és a dolgok criteriumai. Tankönyv: Jolly Gondolkodástana.

Kóródy E.

Tornászat.

A tornagyakorlatok oly időbeosztással tartattak, hogy minden osztály hetenkint két órai tornázásban részesült. A tornázás alól orvosi bizonyítvány alapján felmentetett a VI. oszt. 1, a VIII. oszt. 1, utóbbi az év első harmadában. A tanítási rendszer az általános erő és ügyesség fokozására irányult. A tanítás intézetünk torna-csarnokában egész éven át folyt.

Az ifjúság 3 csoportra volt felosztva, u. m. I. csoport I. II. osztály; II. csoport III. IV. osztály; III csoport; V.—VIII. osztály.

Tananyagul vétetett az első csoportnál: Állások. Tag-, járó-, birkozó- és társas gyakorlatok. Rendgyakorlatokból a sorgyakorlatok egyszerűbb nemei. Könnyebb gyakorlatok a tornaszereken. — A második csoportnál: Állások. Tag-, járó-, birkozó- és társas gyakorlatok botokkal és a nélkül. Összetett szabadgyakorlatok ugyanazon oldali mozgásokkal. — Rendgyakorlatok; rendekbe fejlődés, sorba- és rendekre szakadozás. Gyakorlatok a tornaszereken. A harmadik csoportnál: Tagszabadgyakorlatok ellenoldalu mozdulatokkal, birkozó- és társas gyakorlatok. Rendgyakorlatok. Katonai sor-, rend- és szakaszgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok. Több erőt, és ügyességet igénylő gyakorlatok a tornaszereken.

A tornatanítást mindhárom csoportnál Tamás Albert, főgymn. okl. torna-tanár vezette heti 6 órán.

A tornavizsgálat és verseny eredménye más rovat alatt van felvéve.

V.

Rendkívüli tantárgyak.

Ének- és zene.

A gymn. ifjúsága ez évben is oktatást nyert az énekből s egy része a zenéből is.

Év elején a felvételi próba alkalmával, a kik kellő hanganyaggal rendelkeztek a kezdők közé vétettek föl. A gyakorlottak kettős dalárdává alakultak u. m. vegyes és férfi karrá. Előbbinek 92, utóbbinak 42 tagja volt.

A kezdőknek s általában azoknak, kik a zene elméletében kevésbé voltak otthonosak, a hangjegyek tanítottak. Ezenkívül tanulták a hangközöket, emelt és leszállított hangokat, különböző jeleket, szüneteket, hangjegyi kulcsokat stb.

A dalárdává alakultak eleinte szólam szerint tanulták be a darabokat s ezt követte az öszpróba. Ugy az éneknél, mint a zenénél a főcél volt, az ifjakban a vallás-erkölcsi és hazafias érzést táplálni s a nemzeti elem mellett, a zene művészi, classikus faja iránt is érdekeltséget kelteni.

Év folyamán az énekkar a következő darabokat tanulta be :
A) Vegyeskara : 1. Szt. Imre éneke (Zsasskovszky). 2. Hymnus Erkeltől. 3. Ima a királyért (Naue). 4. Király hymnus (Sz. Nagy Károly). 5. Szózat (Egressi B). 6. Isten dicsősége (Beethoven). 7. Áldjuk Isten nagy neved (Ambrus féle dicsének). 8. Isten a magas égben (Bognár Ignác). 9. Oh nagy Isten ég királya.

B. Férfikar : 10. Nem tudom én . . . (Thorn K). 11. Fohász (Oláh Károly). 12. Honfidal (Vocelkától). 13. Dalszabadság (Marshnertől). 14. Ima (Glücktől). 15. Szabadságdal (Kückner). 16. Paszio (Virág vasárnapján).

A zenét 26-on tanulták. Ezek közül 10 kezdő, 4 haladottabb, 12-en pedig zenekarrá alakulva vonós sextettet alkottak. A kezdők két részre osztva, a zene-elemeit tanulták. A haladottabbak Huber I. zeneiskolájának kötetét végezték s néhány a zenekarba is beosztott.

A zenekar a következő darabokat tanulta be: 1. Rákóczy induló. 2. Kossuth induló. 3. Spanyol induló (Erviette). 4. Magyar népdalegyveleg. (Dr. Vajda E. átíratában). 5. Traviata. Verditől vonós négyes. 6. Ünnepi induló. 7. Nyitány Erkel „Kunok“ cz. dalművéből. 8. Andante religioso. 9. Ave Mária. (Vonós ötös). 10. En revenant de la revue (Desormestől). 11. Gaurmand (Lengyelke). 12. Páros szöktetés (Simon K.)

A zene- és énekkar nyilvánosan szerepelt: 1. A Szt. Imre ünnepén. 2. Az iskola felszentelési ünnepén a templomban és a gymnásiumban. 3. Gy. O. B. Asszony napján. 4. Márcz. 15-i ünnepélyen. 5. Záró ünnepélyen az isk. év végén.

Dr. Vajda Emil.

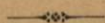
A francia nyelv.

A főgymn. ifjuságnak ez évben alkalma nyílt a francia nyelvnek, mint rendkívüli tantárgynak tanulására.

Az előadások hallgatása a IV—VIII. oszt. azon tanulóinak volt megengedve, kik önkéntes vállalkozásuk mellett a többi tantárgyakban kiválóbb előmenetelt tanusítottak. Vállalkozott összesen 24 tanuló.

Az oktatás heti 2 órában történt ingyenesen. A tanítás anyagát képezte: Az olvasás begyakorlása, főnevek ragozása, állító és tagadó igeragozás. Egyszerűbb szövegnek fordítása. Tankönyvül szolgált: A francia nyelv módszeres tankönyve Hófer Károlytól, a tanítást

Gáspár I. tanár vezette.

VI.

Írásbeli magyar dolgozatok az 1892/93. tanévben.

V. osztály. 1. A ki dolgát jól kezdette, felét már el is végezte. 2. V. László bűnhődése. 3. Minő befolyással van az éghajlat erkölcsi életünkre? 4. A magyar jelleme. 5. Szent Karácsony jelentősége. 6. Szabad dolgozat. 7. A költészet nemesítő hatása. 8. A tavaszhoz. 9. Tanévi munkánk áttekintése.

VI. osztály. 1. A drámai jellem tulajdonságai (Tekintettel Coriolanra). 2. A drámai cselekvény egysége. 3. Amerika felfede-

zésének korszakalkotó jellege. 4. Az erény és annak iskolái. 5. Gyászbeszéd egy tanuló társunk felett. 6. A szónoki beszéd befolyása a világeseményekre. 7. Szabadgyakorlat. 8. A valódi lelkiműveltség jelei. 9. A Paraenesis 3 első szakaszának ismertetése. 10. A szónoki hatás feltételei.

VII. osztály. 1. Az remény és valóság határ vonalai. 2. Kossuth Lajos 90-ik születésnapján. 3. A Zrinyiász epikuma. 4. Kis önálló elbeszélés. 5. A ballada alkotó elemei (Tekintettel az „Ágnes asszonyra“) 6. Egy szabadon választott ódai költemény széptani elemzése. 7. A költő, mint az emberiség tanítója 8. „Az ember tragoediája“ tartalmi és szerkezeti ismertetése. 9. Az élet öröme és bűja (Az enyhülés cz. költemény alapján). 10. A drámai szerkezet fejlődésének kimutatása egy szabadon választott drámában.

VIII. osztály. 1. Szabadon választott tétel. 2. Zrinyi, mint költő és hadvezér. 3. Az iskola és élet (Az új iskola felszentelése alkalmából). 4. A magyar nyelv és nyelvészet a jelen század elejéig. 5. A rezgés, mint hang és fénytűnemény. 6. A magyar hirlapírás története. 7. A népköltés, mint a nemzeti költészet forrása. 8. Az iskolák és művészetek fejlődése Magyarországon. 9. Párhuzam br. Kemény Zs. és Jókai M. között.

VII.

Tanodai szerelvények gyarapodása az 1892/93. tanévben.

I. *Tanári könyvtár.* A.) Szerzemények: A magyar irodalom története. 14 füzet Bodnár Zs. Ára 15. — Hellas und Rom. Eine Culturgeschichte des classischen Alterthums. Stuttgart, Speemann. Kötetlen 32. — A képzőművészet remekei. Divalt K. 4 k. Eperjes. Phototypiai műintézet. (Megjelent 1 k.) összes ára 72. — Anakreon, ford. Thewrewk Emil, 2. — Görög anthologia-beli epigrammák, 2. — A classikusok rhetorikája. Sárffy Aladár 1. — Ethika. Télfy Jánostól, 2. — Kolozsvár története. Jakak E. 5. — Ábrázoló geometria folytatólag 24 évtől. Sterémi Alajos, Rozsnyó, 10. — Az erdélyi r. k. püspöki megye Autonomiája.

Veszely Károly, 3. — A magyarországi középiskolák újabb szervezete. Dr. Klamarik J., 6. — A magyar korona országainak 1892. évi áruforgalma. 2. — A magyar korona országában 1891. elején végrehajtott népszámlálás eredményei, 8 —

Folyóiratok: Pallas nagy Lexicon 15.—. Budapesti Szemle, 1893. decz. végéig 16.—. Tornaügy 1893-ra 3.—. Tanár-egyleti közlöny 1893-ra 4.—. Földrajzi közlemények 5.—. Magyar nyelvőr 92—93-ra 10.—. Philologiai közlöny, 92—93-ra 16.—. Magyar történeti életrajzok 5.—. Természettudományi pótfüzetek 1.—. Egyetemes közoktatási szemle 4.—. Bölceleti folyóirat 5.—. Az Akadémiának 10.—. Magyar irodalomtörténeti közlemények. 10/50. Magyar nyelvtörténeti szótár 5.—. Osztrák-magyar monarchia 10.—.

Ajándékok: A politikai tudomány története II. k. Irta Paul Janet, ford. Lőrinczi B. A reformátio befolyása a skót jellemre, James A. Fronde ford. Baráth Ferencz. A filloxera ügy Franciaországban, Irta Dr. Drucker Jenő (szerző aj.) A kolozsvári tud. egyetem Almanachja és Tanrendje 1892—93-ra. Erdélyi országgyűlési emlékek (Akad. ajándéka). Akadémiai értesítő 10. füzet. Értekezések a nyelv és széptudományok köréből. XV. k. 11. 12. XVI. 1. sz. (Akad. aj.) Értekezések a term. tudományok köréből. XXII. k. 6. 7. 8. (Akad. ajándéka). Akadémiai emlékbeszédek. VII. k. 5. 6. 7. (Akad. ajándék). Értekezések a történet-tudomány köréből XV. k. 7. 8. 9. 10. sz. (Akad. ajándék). A szépirodalom a római császárság fénykorában, Dr. Bozóki Alajos. Végül ftdő Szabó Ferencz német-eleméri plébános ur kiadásában megjelent következő munkák: Fudavár keletkezése és hadtörténelmi multja, ujhegyi B. Az oroszbirodalom története. Dr. Lázár Gy. IV. k. Assyria és Babilonia a legujabb fölfedezések után, ford. Dr. Szabó Á. A jobbágság története Magyarországon. K. Nagy S.-tól. Bosznia története, ford. Szamota J. A görög királyság története, ford. Hommer József. A bolgárok története, ford. Mayer R. A legujabb kor története II. k. átdolgozta Szabó F. Európa története a francia forradalomtól a bécsi congressusig, II. k átdolgozta Szabó Ferencz. Szkanderbég története, ford. Hager József. A szerbek és bolgárok története, ford. Kiss Simon. A tudomány összhangzásban a kinyilatkoztatással, fordította a pesti növendék papság. A montenegrói

fejedelemség története, ford. Kunos Gy. Régi magyar utazók Európában. Szamota J. től. A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. II. k. Dr. Wertner M.-tól. Az osztrák birodalom története. III. k. ford. Répászky Tivadar. Angolország története. II. k. Dr. Lázár Gy.-tól A törökbirodalom története Dr. Lázár Gy.-tól. A szerbek története. Dr. Thim J.-tól. Az oláh nyelv és nemzet megalakulása, Dr. Réthy L.-tól. Szerbia külügyi viszonyai az újabb időben II. k. ford. Románecz Mihály, Szerbia és Törökország a XIX. században, ford. Mihályfy Gy. A középkori désláv uralkodók genealogiai története. Dr. Wertner M.-tól. Az Árpádok családi története, Dr. Wertner M.-tól.

II. *Éremtár.* 1 drb. régi török aranypénz. (Jung-Cseke Lajos apát úr ajánd). 10 római ezüstpénz (Glosz Miksa tanár úr ajánd). 30 drb. római és 12 hazai bronzérem és 6 Kossuthbankó (tanulók ajándéka.)

III. *Philologiai museum.* Modellsammlung, 14 römischer Soldaten. (Zinnfiguren fabrik in Hannover). 3·30. Umrisse zum Homer. Gemelli. 48 vázlatrajz a homerosi eposzokhoz. Stuttgart. Cotta, 6·50. Egy csataszekér 2 harcossal és két lóval, keramitbol.

A többi megrendelés még nem érkezett meg.

IV. *Ifjúsági könyvtár.* Melyik erősebb? regény. Abrányi Cornél, 2.— Arnold, Atyafiak és Atlasz család. Regények Csiki Gergelytől. 4·50. A löcsei fehérasszony, Egy magyar nábob, Kárpáthi Zoltán és A régi jó táblabírák regények Jókai M.-tól, 20.— Egy évig mondurban. Kacziányi G., 1.— Arab regék. Vörösmarty M.-tól, 4.— Nőkről a nőknek. Toldi István, 2. — A rónák végsze, Honárulók, Ezüstvitéz Tóvölgyi T.-tól, 8·20. Egy honvédtüzér élete 48—49-ben, 1·40. Komáromi napok. Hamari D., 1. — I. Napoleon élete, 2. — A szavalás könyve Szász K.-tól, 1·20. A mi az embert környezi. Hoitsy Páltól, 3. — Serpa Pintó utazása Jndiáig. ford. Brózik K. 2. — A felkelő nap országa. Vértesi Arnold, 1·40. Két évi vakáció. Vernétől, 3. — Szt. István társulat kiadványai, 7.15. tagdíj.

V. *Ifj. segélyző-könyvtár.* A szegényebb tanulók számára felállított „Ifj. segélyző-könyvtár“ az idén is folytatta áldásos működését, a mennyi ben 110 tanulót látott el — egészen vagy részben — tankönyvekkel. E könyvtár gyarapodott a használati díjakból szer-

zett tankönyvekkel és a nagys. Dr. Szamosy János egyet. tanár ur által ajándékozott néhány drb. tankönyvvel. Ezen könyvtárnak jövedelme a lefolyt tanévben :

Használati díjakból . . . . . 62 frt 74 kr.

VI. Természettrajzi szertár. Vétel után a következő kitömött madarak szereztettek: *Aquila naevia*. *Milvus ater*. *Lanius excubitor*. *Motacilla alba*. *Sylvia hortensis*. *Parus ater*. *Corvus frugilegus*. *Anthus aquaticus*. *Locustella fluviatilis*. *Saxiola oenanthe*. *Accentor modularis*. *Ardea ralloides*. *Aegialites minor*. *Scolopax gallinula*. *Gallinula porzana*. *Crex pratensis*. *Totanus glottis*. *Numenius arquatus*.

Borszeszkészítmények: *Emys europaea*. *Anguis fragilis*. *Rana esculenta* átalakulása. *Sepia officinalis*. *Distoma hepaticum*. *Echinus droebrachinaus*. *Actinia viridis*. *Euspongia officinalis*.

Szereztetett továbbá egy rovargyűjtemény a Dr. Roth tankönyve szerint, mely 2 drb. falra függeszthető üveg-fedeles fiókban 123 fajt, 142 egyedet és 78 biológiai tárgyat tartalmaz. A szerzett tárgyak értéke 105 frt.

Persián János ur ajándékozott 36 drb. ásványt, Kapnikbányáról, Weigel Ferencz ur egy néhány drb. kövült fát a Budvár hegyről, Lengyel János építész ur egy dámvad kövült félaggancsát küldötte Bérborból, hol szántás közben találták és Gerich Béla IV. o. t. kövületeket az almási barlangból. Fogadják hálás köszönetünket.

Megjegyezzük még azt, hogy a természettrajzi gyűjtemény intézetünk új épületében szép, nagy és világos teremben s a kívánalmaknak megfelelő új szekrényekben van elhelyezve.

VII. Fizikai szertár. 1. Tyndall készüléke a szilárd testek különböző kitérülésének megmutatására platin lámpával galván elem nélkül ára 19.— 2. Készülék a folyadékok abszolút kitérülésének megmérésére 13.50. 3. Készülék a légnemű testek kitérülésének megmutatására 1.50. 4. Készülék annak bizonyítására, hogy a Mariotte-féle törvény a gőzökre is érvényes 7.— 5. Ingenhouss készüléke, a testek hővezető képességének megmutatására 7.— 6. Sinustájoló, 42.— 7. Piezométer Weinhold szerint a folyadékok összenyomhatósága mutatására, 25.— 8. Higany 3 kiló 12.—

9. Clorsavas kálium tiszta 1 kiló 1·10. 10. Gázvezető csövek orosz gumiból, különböző átmérővel $\frac{1}{4}$ kilogram 4·25. 11. Villanyfény- szabályozó egyszerű állványon szénpálczákkal 12. — Összesen 173·15.

VIII.

Önképzőkör.

Ez egyesület gymnásiumunkban 19 év óta működik. Védnöke : Gáspár István tanár. Tisztviselők: elnök: Józsa Imre VIII. oszt. t. alelnök: Ráduly József VIII. oszt. tanuló. Szerkesztők; Gergely Elek, Gőzsy Péter, Lukáts Zoltán, Ráduly József, Róbert Ödön, Viola Sándor, Wallandt Aladár VIII. o. tanulók. Segéd-szerkesztők: Kopacz Gergely, Páll Ignác, Péterfy István, Szász Domokos VII. oszt. tanulók, Bencze Lajos, Szentpétery Ferencz VI. oszt. t. Főjegyző: Szász Domokos VII. oszt. tan. Aljegyző: Pálffy János VI. oszt. tan. Pénztárnok: Wallandt Aladár VIII. oszt. tan. Ellenőr: Viola Sándor VIII. oszt. tan. Könyvtárnok: Trepera Eduárd VII. oszt. tanuló.

Az egyesület egy alakuló és 10 rendes gyűlést tartott.

A gyűlések tárgyát az „Ébredésbe“ irt művek, az azokra hozott bírálatok felolvasása és a gyűléseken tartott 6—8 szavalo megbírálása képezte.

Szaválásban kitűntek: Józsa Imre, Wallandt Aladár, Péterfy István, Pálffy János.

Józsa Imrét a kör kebelében kifejtett munkásságáért az egyesület 5 frtnyi jutalomban részesítette.

A szerkesztőséghez beérkezett művek száma 86, ezekből elfogadtatott 40 (33 eredeti és 7 fordított, 30 kötött és 10 kötetlen nyelvezetű)

Visszautasított 46 (40 kötött és 6 kötetlen nyelvezetű).

Az egyesület bevétele tagsági díjakból . . . 56 frt 90 kr.

Az évi szükségletek fedezésére kiadatott . . . 27 frt 70 kr.

Józsa Imre VIII. oszt. tanulónak . . . . . 5 frt — kr.

Az évi bevételből fennmaradt 24 frt 20 kr, az egyesület tőke vagyonához csatoltatott.

IX.

Jutalmak.

26
22
22
11
1108

Az erd. r. kath. tanulmányi alapból rendszeresített 21 frtnyi alapítvány tansegédeszközök beszerzésére fordítottak, melyek az al-gymnasium jelesebb tanulói között szorgalmi jutalmul osztattak ki, és pedig:

Az I. osztályban: Benke Antalnak „Ezeregy magyar népdal“; Daraghy Miklósnak, Jánosy Bélának, Kis Almanach Bródy S.-tól; Márton Józsefnek „Énekkönyv“ Zsasskovszkytól; Mándoki András, Olasz András és Pál Dénesnek „Rendszeres földrajzi Atlasz“ Kozma Gy.-tól cz. munkák.

A II. osztályban: Kiss Albertnek „Magyar német- és német magyar szótár“ Ballagi M.-tól; Márton Andrásnak „Tanulmányok“ Szitnyai E.-től és László Domokosnak „Levelek egy tanuló ifjuhoz“ Szitnyai E.-től cz. munkák.

A III. osztályban: Király Gáspárnak „Levelek egy tanuló ifjuhoz“ Szitnyai E.-től; Pál Mihálynak „A néphumor a magyar irodalomban“ Imre S.-tól és Pál Ferencznek „Tanulmányok“ Szitnyai E.-től cz. munkák.

A IV. osztályban: Finkér Bélának „Természettudományi olvasmányok“ „Szerényi H.-tól; Jánosy Dezsőnek „Életrajzok PlutarchoSBól“ Szilasi M.-tól; Pakot Ferencznek „Magyarország a török hódítás korában“ Salamon F.-től és Szigethy Józsefnek „Természettudományi olvasmányok Hankó V. és Sterényi H.-tól cz. munkák.

Ezen felül az ifjak szorgalmának méltatásául a következő alapítványi kamatok és egyes jötevek által felajánlott jutalmak osztattak ki:

Az oroszhegyi Jánosi József-féle alapítvány 8 frt 10 kr kamatja, mely a végrendelet szerint egy oroszhegyi jógyekezetiű fiúnak adandó, Vas János V. o. t.-nak adatott ki.

A mélt. Daniel Gáborné, plankensteini „Br. Rauber Mária“-féle alapítvány 5 frt 50 kr kamatját Soó Domokos I. o. t. nyerte el.

A Simó-féle alapítvány 3 frtnyi kamatja Szabó György II. oszt. tanulóknak adatott ki.

Nagy Sándor műegyetemi könyvtárőr tiszt ur 1 drb. aranyat adott azon tanuló jutalmazására, ki a helybeli középiskolák I. és II. osztályu növendékei között a legszebben ir. Ezen jutalmat br. Pongrácz Károly II. o. tanulónk nyerte el.

A székelyegyleti első takarékpénztár 40 frintot adott szegény és jó tanulók segélyezésére. Ezt Bencze Lajos VI. o. t. és Páll Mihály III. o. t. nyerték el.

Az udvarhelymegyei takarékpénztár 25 frtot adott szegény, udvarhelymegyei tanulók segélyezésére. Ebből 5—5 frtot nyertek: Viola Sándor VIII. Pakot Ferencz IV. Pál Ferencz III. László Domokos II. és Biró Gergely I. oszt. tanulók.

Szabó Márton zetelaki s. lelkész ur 2 frtot adott a matematikából és physikából jó tanulók jutalmazására. Ebből 1 frt, Gál Imre VII. 1 frt Szabó Nándor VII. o. tanulónak adatott.

Gál János kereskedő ur 3 frtja Fülöp István VI. o. tanuló-
nak adatott.

Solymossi János gyógyszerész ur 4 koronát ajánlott föl, ez Felcsér Lukács V. o. t. íteltetett oda.

Az 1864-ben érettségi vizsgát tett- és 1889-ben jubilált tanulók 100 frtos alapítványának 5 frt 50 kr kamatja Gergely Elek VIII. o. tanulónak íteltetett oda a magyar irodalomban felmutatott előmeneteleért.

A Bottáné-féle alapítvány 35 frtnyi kamatja, a viszonylag legjobb munkálat szerzőjének, a hagyományozó végrendekezése szerint a zárünnepélyen, a jeligés levélke felbontása után adatott ki.

Fogadják mindnyájan, kik az ifjuság iránt tanusított nemes érdeklődésüknek tanujelét adták, a tanártestület hálás köszönetét.

XI.

Az ifjuság általános érdemsorozata.

I. osztály.

A tanuló neve	Vallatan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Mennyiségt.	Rajzoló m.	Szépíráás	Tornázás	Magaviselet	Ált. osztályzat
Bartalis Ferencz	1	1	2	3	2	3	2	3	1	3
Bálint Lőrincz	3	2	3	4	3	3	3	3	1	4
Baranyai László	2	2	3	2	2	2	3	2	1	2
Benke Antal	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
5. Biró Gergely	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Bokor Dénes	2	3	3	3	3	3	3	2	1	3
Boros Mózes	k	i	m	a	r	a	d	t		
Csiszér Sándor	k	i	m	a	r	a	d	t		
Dávid Lajos	k	i	m	a	r	a	d	t		
10. Daraghi Miklós	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Dáncs Péter	1	2	2	3	2	3	3	2	1	3
Dobay Endre	2	2	3	3	2	1	2	1	1	3
Eisenburger Gábor	3	2	3	2	3	2	2	1	2	3
Eisenburger Nándor	k	i	m	a	r	a	d	t		
15. Gál Mihály	2	2	2	3	2	2	3	3	1	2
Gegő Simon	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2
Hermann Gyula	2	3	3	3	3	3	2	1	1	3
Hettás Gusztáv	2	3	4	4	4	3	3	2	1	4
Jánosy Béla	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1
20. Kandó István	1	3	4	4	4	4	3	3	1	4
Kassai Péter ev. ref.	3	3	4	4	3	4	3	2	1	4
Kovács Dénes	3	3	3	3	4	3	2	2	1	4
Kovács Mózes	2	3	4	3	3	3	2	2	1	4
László Dezső	2	2	2	2	3	3	2	1	1	3

A tanuló neve	Vallásán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Mennyiségt.	Rajzoló m.	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Ált. osztályzat
25. László Lajos	vizsgálatlan maradt									
Loschdorfer Alvin	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3
Mándoki András	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Márton József	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Má é József	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1
30. Mihály Domokos	1	2	2	2	2	2	3	2	1	2
Olasz András	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Orbán Dénes	1	3	3	2	3	3	3	2	2	3
Pál Dénes	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Pál Gyula	3	4	4	4	4	4	3	2	2	4
35. Péter János	1	2	2	2	2	2	3	2	1	2
Péter Sándor	k i m a r a d t									
Részeg István	k i m a r a d t									
Sándor Ignác	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3
Simó Ferencz	1	2	3	2	2	1	2	2	1	2
40. Szabó Gábor	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Szabó Géza	2	3	4	4	3	3	3	3	1	4
Szeles Miklós	3	3	4	4	4	3	3	2	1	4
Szeles Pál	3	3	4	4	3	3	3	3	2	4
Timár László	1	1	2	2	2	2	3	2	1	2
45 Tibád Ignác	3	3	4	4	3	3	3	2	2	4
Tamási Aurél	3	3	3	3	4	3	3	2	2	4
Vágási János	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
Válencsik Endre	4	4	4	4	4	4	2	2	2	4
49 Zsigmond József	2	2	3	2	2	2	3	2	1	2

II. osztály.

A tanuló neve	Valástan	Magyar nyelv	Latinnyelv	Földrajz	Mennyiségt.	Rajzoló m.	Szépírás	Tornázás	Magaviselet	Ált. osztályzat
Dávid Ferencz	4	2	3	4	3	3	2	2	2	4
Deák M. Imre	2	2	3	2	1	1	2	1	2	2
Dobai Károly	1	1	1	2	2	1	3	1	1	2
Egyed Gyula	2	2	2	3	3	2	2	2	1	3
5. Frólich Ottó	2	2	3	3	3	2	3	3	1	3
Gáspár Ferencz	4	3	4	3	4	4	3	2	1	4
Hatos András	3	3	3	3	3	2	3	3	1	3
Hermann György	1	2	2	1	2	1	2	1	1	2
Kis Albert	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Kovács Gyula	3	3	4	4	2	3	1	3	1	4
Kovács Jenő	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2
László Domokos	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Márton Andor öszt.	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Mózes Dénes ev. ref.	2	1	3	2	3	2	2	2	1	3
15. Péterfi Béla	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2
Pongrácz Károly br.	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1
Soó Domokos öszt.	1	1	2	1	1	1	3	1	1	1
Szabó György	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1
Száva Aladár	2	3	4	3	2	2	3	2	1	4
20. Szeles József	2	3	4	3	1	2	2	3	1	4
Szőcs Áron	1	2	2	3	2	3	2	3	1	3
Tamás Péter	2	2	3	3	3	3	3	2	1	3
Tibád István	3	3	4	4	4	4	2	2	2	4
Kovács Lázár	k	i	m	a	r	a	d	t		

III. osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Polit. földr.	Tennét. föld.	Mennyiségt.	Rajzoló m.	Tornázás	Magaviselet	Ált. osztályzat
Bajcsi János	2	3	3	2	3	3	3	2	3	3	1	3
Benkó Sándor öszt.	1	1	3	2	1	1	2	1	1	3	2	2
Berze Árpád öszt.	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1	2
Blank Géza	1	3	4	3	1	1	3	2	3	2	2	4
5. Brassai Lajos	1	3	3	3	2	2	2	2	2	1	2	3
Burnáz Imre	2	3	3	4	3	3	2	3	3	3	2	4
Dézi István	2	3	3	4	3	3	3	2	3	2	2	4
Elekes Nándor	2	3	3	4	2	2	3	3	3	3	1	4
Farkas János	1	3	3	3	2	3	2	2	3	2	1	3
10. Frólich Zsigmond	2	3	3	3	2	2	3	2	1	3	1	3
Forika János	2	3	3	3	2	2	3	2	3	3	2	3
Gál Sándor	2	3	3	4	2	3	3	3	3	3	2	4
Gergely Dénes	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
Glatz Károly	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1	3
15. Hermann Ottó	k i m a r a d t											
Holzschuch Jenő	3	3	3	4	3	3	3	2	2	2	2	4
Jakab Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
János Domokos	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	1	3
Király Gáspár öszt.	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1
20. Kociuba Sándor	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	4
Léstyán István öszt.	1	2	3	2	2	1	2	2	2	1	1	2
Loschdorfer Oszkár	2	3	2	4	2	2	3	2	1	3	2	4
Pap János ismétlő	2	3	3	4	2	2	3	2	2	2	2	4
Pál Ferencz öszt.	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1
25. Pál Mihály öszt.	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	2
Sebestyén János	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	2
Simon Dénes	2	3	3	4	3	3	3	3	3	2	1	4
Szabó Dénes	1	3	3	3	1	1	2	2	2	2	1	3
Szabó Endre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Polit. földr.	Term. földr.	Mennyiségt.	Rajzoló m.	Tornázás	Magaviselet	Ált. osztályzat
30. Szabó Imre	1	3	3	1	2	1	2	2	3	2	1	3
Szántó Zoltán ism.	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2	1	2
Tóth Balázs	1	3	3	2	1	1	2	1	1	2	1	3
Ungvári János	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2
Wallerstein Aladár	2	3	3	4	2	2	3	2	3	2	2	4

IV. osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természeti.	Mennyiségt.	Rajzoló m.	Tornázás	Magaviselet	Ált. osztályzat
Barabás Domokos ism.	1	2	3	3	1	3	1	1	2	1	3
Biró Dénes	2	3	3	3	3	2	2	2	2	1	3
Boér Péter ism.	1	3	3	2	2	3	1	1	2	2	3
Daraghy István	vizsgálatlan maradt.										
5. Elekes István	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3
Fancsali Áron	2	3	4	4	3	3	3	2	3	1	4
Finkér Béla	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1
Gál Imre	2	2	4	4	2	3	2	2	3	1	4
Gérich Béla	1	1	3	3	1	3	1	2	2	2	3
10. Hadnagy János	1	3	4	3	3	3	3	1	3	1	4
Hajdó Márton	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3
Jakocs Dénes	2	3	4	3	2	3	3	1	2	1	4
Jánosy Dezső	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2
Kovács Lajos	1	2	3	4	2	3	2	3	2	1	4
15. Lőrincz Salamon öszt.	2	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2
Máté Lázár	k i m a r a d t										

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természetr.	Mennyiségt.	Rajzoló m.	Tornázás	Magaviselet	Ált. osztályzat
Matein Máté	1	2	2	3	3	2	1	2	1	1	3
Oláh Dániel öszt.	1	1	3	2	2	2	1	1	1	1	2
Pakot Ferencz öszt.	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1
20. Petres Gyula	2	3	3	3	2	3	3	2	2	1	3
Sándor Dénes	2	3	4	4	3	2	3	2	2	1	4
Sebestyén István	k i m a r a d t										
Simó Lajos öszt.	2	2	4	4	2	3	3	2	2	1	4
Sólyom Antal	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2
25. Szeles Antal	2	3	4	4	3	3	3	2	2	1	4
Székely András	m e g h a l t										
Szigethy József	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	2
Szócs Viktor	1	3	2	3	3	3	3	2	2	1	3

V. osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természetr.	Mennyiségt.	Szab. k. rajz	Tornázás	Görög pótló	Magaviselet	Ált. osztályzat
Bálint Dénes öszt.	1	1	2	3	2	2	1	2	.	2	.	2	2
Biró Lajos öszt.	1	1	2	2	1	1	1	1	.	2	.	1	2
Bokor Balázs	3	3	4	4	3	3	3	3	.	2	.	2	4
Dobai Zoltán	1	1	3	4	.	2	1	1	1	2	1	2	4
5. Felcsér Lukács öszt.	1	1	2	3	1	1	1	1	.	1	.	1	2
Gombos György	2	2	3	4	.	3	2	3	2	2	2	1	4
Györbiró Gábor öszt.	2	2	3	3	3	3	2	2	.	2	.	1	3
Kaptza Ákos	2	3	4	4	.	3	3	4	3	3	3	3	4

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természetr.	Mennyiségt.	Szab. k. rajz	Tornázás	Görög pótló	Magaviselet	Ált. osztályzat
Kazatsai Mihály	1	2	2	3	.	2	3	3	2	2	2	2	3
10. Kopeczki Vilmos	2	2	4	4	.	3	3	3	2	2	2	1	4
Kováts János	2	2	4	3	2	2	2	2	.	.	.	1	4
Orbán János	1	2	2	3	3	2	2	3	.	.	.	1	3
Sebestyén Árpád öszt.	1	1	2	2	1	1	1	1	.	.	.	1	2
Vas János öszt.	1	1	2	1	1	1	1	1	.	.	.	1	1
15. Gajzágó Gergely m. t.	2	3	3	4	.	2	3	4	3	4	4	.	4

VI. osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természetr.	Mennyiségt.	Szabad k. r.	Tornázás	Görög pótló	Magaviselet	Ált. osztályzat
Balás János	2	3	3	3	2	3	3	3	.	2	.	1	3
Bencze Lajos öszt.	1	1	2	2	2	1	1	2	.	1	.	1	2
Császár Kálmán	2	3	3	4	.	3	3	2	1	.	2	1	4
Domokos Árpád	2	2	3	3	.	2	3	3	2	1	2	2	3
5. Fülöp István öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	.	2	.	1	1
Gáspár Dénes öszt.	1	2	2	3	2	2	2	1	.	2	.	1	2
Kósa Imre öszt.	2	3	3	3	3	2	2	1	.	2	.	2	3
Pál Dénes	2	3	3	3	3	3	2	3	.	2	.	1	3
Pálffy János öszt.	1	1	3	3	3	1	1	2	.	2	.	1	3
10. Szász Tamás	k	i	m	a	r	a	d	t					
Szentpéteri Ferencz	2	2	3	3	.	3	3	3	3	1	2	2	3
Vitecs Imre	1	3	3	3	3	3	2	3	.	2	.	2	3
László D. unit. m. t.	2	3	3	3	3	3	3	3	.	.	.	.	3
Szántó Ákos m. t.	3	3	4	4	4	4	3	3	.	.	.	.	4

VII. osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Polit. földr.	Természettan	Mennyiség.	Szab. k. r.	Bölcs. előtan	Tornázás	Görög potló	Magaviselet	Ált. osztályzat
Ambrus Zoltán	k	i	m	a	r	a	d	t						
Balázs Mózes öszt.	1	3	3	3	3	2	2	3	.	2	3	.	1	3
Bóér Viktor	2	2	2	3	3	3	3	4	.	3	1	.	2	4
Cserei Béla	1	2	1	3	.	2	3	3	2	2	1	1	1	3
5. Daróczi Ignác	2	3	4	3	3	3	3	3	.	3	2	.	2	4
Ferenczi Ferencz ev. ref.	3	2	4	3	3	3	3	3	.	3	2	.	1	4
Gál Imre öszt.	1	2	2	2	2	2	1	1	.	1	3	.	1	2
Gergely Ferencz	1	3	3	3	3	3	3	2	.	3	3	.	1	3
Kopacz Gerpely	2	2	3	3	3	3	2	4	.	2	3	.	1	4
10. Páll Ignác öszt.	1	2	3	2	2	2	2	2	.	2	2	.	2	2
Péterfi István öszt.	1	2	3	3	2	2	3	3	.	2	2	.	1	3
Szabó Nándor	1	2	3	3	2	3	2	1	.	3	2	.	1	3
Szász Domokos öszt.	2	3	3	3	3	3	3	4	.	3	2	.	2	4
Tamás Bálint	1	2	3	3	3	3	3	3	.	1	1	.	2	3
15. Trepera Ede	1	2	2	3	.	3	3	3	2	1	1	1	1	3

VIII. osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség.	Bölcsészet.	Torna	Magaviselet	Ált. osztályzat
Boér Arthur	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3
Gergely András	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3
Gergely Elek öszt.	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2
Gózsi Péter öszt.	1	2	3	2	2	2	3	2	1	1	1	3

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségt	Bölcsészet.	Torna	Magaviselet	Ált. osztályzat
5. Józsa Imre öszt.	1	1	3	3	2	2	3	3	1	1	1	3
Kóródi Jenő öszt.	1	1	2	3	3	2	2	2	2	1	1	3
Lukáts Zoltán	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
Medgyesi Dezső	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
Ráduly József öszt.	2	1	3	3	1	2	2	2	1	1	1	3
10. Róbert Ödön	2	1	1	2	1	1	3	3	1	1	1	3
Sata Albert öszt.	2	3	3	3	2	3	2	3	1	1	1	3
Sólyom Miklós öszt.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3
Viola Sándor öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Virág József	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3
15. Wallandt Aladár	2	2	2	3	3	3	2	3	2	1	1	3

I. A tanulókról általában.

I. Osztály	II. A tanulók száma				III. Vallásuk							IV. Nyelv-viszonyaik				V. Előmenetelük		
	beiratott	elhalt	elmaradt	év végén maradt	római katolikus	görög katolikus	görög keleti	ágost. hitv.	ev. reform.	unitárius	izraelita	magyar	magyar, német	magyar, román	magyar, ném., román	haladók	javító vizsgát tehet	ismétlők
I.	49	—	7	42	40	—	1	—	1	—	—	39	1	1	1	29	4	9
II.	24	—	1	23	22	—	—	—	1	—	—	18	1	—	—	17	2	4
III.	34	—	1	33	32	1	—	—	—	—	—	30	2	1	—	22	11	—
IV.	28	1	3	24	21	1	2	—	—	—	—	18	3	2	1	16	3	5
V.	15	—	—	15	14	—	1	—	—	—	—	15	—	—	—	8	3	4
VI.	14	—	1	13	12	—	—	—	—	1	—	13	—	—	—	11	1	1
VII.	15	—	1	14	11	2	—	—	1	—	—	13	1	—	—	10	4	—
VIII.	15	—	—	15	14	1	—	—	—	—	—	14	—	1	—	15	—	—
Összesen :	194	1	14	179	166	5	4	—	3	1	—	164	8	5	2	128	28	23

Statistikai adatok.

IX.

II. A tanulmányozás eredményének áttekintése osztályonként.

Tantárgyak	I. osztály				II. osztály				III. osztály				IV. osztály				V. osztály				VI. osztály				VII. osztály				VIII. osztály			
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen
Hittan	21	10	10	1	10	8	3	2	14	17	2	—	14	10	—	—	8	6	1	—	5	7	1	—	9	5	—	—	5	7	3	—
Magyar nyelv	12	13	15	2	9	8	6	—	4	7	22	—	8	6	10	—	6	6	3	—	3	4	6	—	10	4	—	—	6	2	7	—
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	8	24	1	—	1	7	9	7	7	4	4	—	1	2	9	1	1	3	9	1	3	3	9	—
Latin nyelv	10	10	12	10	2	10	6	5	5	8	10	10	2	6	10	6	1	2	6	6	1	1	10	1	—	2	12	—	1	4	10	—
Görög nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	3	—	1	3	5	1	—	4	8	—	4	4	7	—
Magy. irod. olv., görög irod. és művelődés tört.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	1	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	10	13	10	—	7	8	9	—	4	6	5	—	3	3	6	1	—	—	—	—	3	5	7	—
Földrajz	9	11	12	10	7	5	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ politikai	—	—	—	—	—	—	—	—	13	9	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9	—	—	—	—	—
„ természettani	—	—	—	—	—	—	—	—	5	11	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természetrajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	14	—	6	4	5	—	3	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	9	13	13	7	8	7	6	2	8	16	9	—	8	6	10	—	5	3	5	2	3	3	7	—	1	4	9	—	2	5	8	—
Bölcsészet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	7	3	2	3	10	—
Geometriai rajz	12	9	17	4	10	7	4	2	7	10	16	—	11	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	6	—	7	7	1	—
Szabadkézi rajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szépírás	3	18	21	—	5	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	2	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Torna	10	26	6	—	7	11	5	—	2	22	9	—	3	16	5	—	1	11	2	—	3	7*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ének	12	9	—	—	4	9	—	—	3	19	—	—	8	10	—	—	4	6	—	—	2	5	—	—	3	9	—	—	10	3	—	—

*Egy felmentve.

III. A tanulók illetősége.

Lakhelye	O s z t á l y								Összesen
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Helybeli	18	13	9	6	35	5	4	5	63
Megyebeli	18	8	16	12	7	3	3	3	70
Más megyebeli . . .	5	2	8	6	5	5	7	7	45
Fiumei és kerületébeli	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.- és szlavonországi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Más állambeli . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Összesen	42	23	33	24	47	13	14	15	179

IV. A tanulók szülői közt polgári állásra volt.

Östermelő		Iparos		Kereskedő és vállalk.		Tisztviselő		Katoná	Más értelműségi: orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító, mérnök, író, műv.	Személyes szolgálatból élő: munkás, napszámos, szolga, stb.	Magánzó: nyugdíjak v. tőkájé nek jövedelméből stb élő.	Összesen
nagybirtokos és bérlő	k. birtokos és bérl. alkalmazott	nagyiparos	kisiparos	nagykereskedő	kiskereskedő szatóc stb.	köztiisztviselő állami hatósági	magán és társulati					
1	72	—	—	—	—	—	—	3	15	3	17	179
		1	32	4	6	1	19	5				

VII. Az érettségi vizsgálat.

A tanév végén megtartatni szokott érettségi vizsgálat írásbeli része május hó 16, 17, 18, 19 és 20 napjain volt, a szóbeli érettségi vizsgálat pedig június hó 6 és 7 napjain tartatott meg nsgs. Kuncz Elek kolozsvári tankerületi kir. főigazgató úr elnöklete alatt.

Jelentkezett	Írásbeli vizsgálatot tett	Szóbeli vizsgálatot tett	Érettnak nyilvánítottatott			Egyetemre szándékozott				Műegyetemre			Más pályára
			jelenen	jól	egyszerűen	theologiai	juridikai	medikai	philos. karba	építészeti szakra	mérnöki s gépészeti szakra	vegyészeti szakra	
15	15	10	—	1	7	—	3	1	—	—	—	—	4

Jelentés a tornavizsgálatról.

Főgymnásiumunkban a közoktatásügyi miniszterium rendeletére a tornavizsgálat versenynyel egybekötve tartatott meg. A vizsgálaton az ifjuság két részre oszolva vett részt. Az alsóbb osztályoké jun. 19-én d. u. felsőbb osztályoké pedig 21-én d. u. folyt le az igazgató és tanárok felügyelete mellett a tornacsarnok előtti szabad téren a következőkép: Első napra négy alsó osztály végezte egy oszlopban ugyanegy útemre a szabadgyakorlatokat. Ennek végeztével a III. és IV. osztályosok egy pár tornázó rendgyakorlatot mutattak be, melyet az egyes osztályok egy-egy társas gyakorlata u. m. kötélhuzás és labdajáték követett. Ez után a versenyek következő eredménnyel folytak le.

Versenyszulás. A 100 m. futásban részt vett az I. és II. osztályból 21, a III. IV. osztályból 13 tanuló. Győztesek: Tibád Ignác I. oszt. ki 13 m. p. alatt futotta meg az utat. A III. és osztályból Papp János III. o. t. 12. m. p. Jánosy Dezső 14. m. p.

Mászás. Jelentkezett az I. és II. osztályból 15, a III. IV. osztályból 7 tanuló. Győztesek az I. II. osztályból: Hermann György

II. Orbán Dénes I. és Száva Aladár II. o. t. A III—IV. osztályból:
Máté Mátyás IV. és Blank Géza III. o. t.

Magasra ugrás. Jelentkezett a III—IV. osztályból 10 tanuló.
Győztes: Máté Mátyás IV. o. t. ki 1 m. 38 cm. magasságot ugrott.

Távolra ugrás. Jelentkezett a III—IV. osztályból 22 tanuló.
Győztesek: Máté Mátyás IV. o. t. ki 3 m. 60 cm. ugrott, Szűcs
Viktor IV. és Blank Géza III. o. t., 3.50 m.

Második nap a felsőbb osztályosok vizsgálata és versenye
tartott meg a következőkép:

Miután a VIII. osztályosok már a hó elején az érettségi viz-
sgalat meg tartatván, eltávoztak, az V—VII. osztálybeliek 4-es
sorokból álló nyitott oszlopban botgyakorlatokat s ezek után ka-
tonai szakasz gyakorlatokat végeztek. Ezek után csapattornázás
következett: A versenyek lefolyása a következő volt:

Kötélmászás. Jelentkezett 5 tanuló. Győztes Boér Győző
VII. és Gáspár Dénes VI. o. tanulók.

Futás. A 150 m. futásra jelentkezett 9 tanuló. Győztesek:
Boér Győző VII. (22 m. p.) Bokor Balázs V. o. t. (23 m. p.)

Magasra ugrás. Jelentkezett 6 tanuló. Győztesek: Boér Győző
VII. o. t., ki deszkával 1.45 m. deszka nélkül 1.20 m. ugrott, szép
testtartás és szabályos ugrás által kitűntek még Kósa Imre és
Fülöp István VI. o. tanulók.

Távolra ugrás. Jelentkezett 7 tanuló. Győztesek: Boér
Győző VII. o. t., ki deszka nélkül 4.10 m. ugrott, kitűntek még
a deszkával való ugrásban: Bokor Balázs V. o. t. (4.20 m.)
Felcsér Lukács V. o. t., Fülöp István és Kósa Imre VI.
o. t. (3.95 m.)

Súlydobás. Jelentkezett 5 tanuló. Győztesek a távolra dobás-
nál Boér Győző VII. o. t. (13.5 m.) és magasra dobásnál
Szentpéteri Ferencz VI. o. t.

A korráton és nyújtón végzett gyakorlatoknál úgy a szép
testtartás, valamint a gyakorlat kivitelében kitűntek: Boér Vik-
tor VII., Orbán János V., Kósa Imre VI., Kapcsa Ákos V., o.
t. a nyújtón és Szentpéteri Ferencz VI., Kapcsa Ákos V. o.
t. a korráton.

A lóugrásnál (hosszában) kitűnt Felcsér Lukács V. o. t.

Tamás Albert,
tornatanár.

XII.

A jövő tanév kezdetéről.

Az 1893—94. tanévi magán-, pót- és javító vizsgálatok folyó évi augusztus 30. és 31-ik napjain délelőtti 8—12 óráig fognak eszközöltetni. A beiratások szeptember 1., 2. és 3. napjain történnek 8—12 óráig és délután 2—5 óráig. Szeptember 4-én ünnepélyes „Veni Sancte“, a törvények felolvasása s ezzel az új tanév megnyitása.

A középiskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet, ki a 9-ik évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb, mely körülmény keresztlevél, illetőleg hiteles születési bizonyítvány alapján igazolandó. Keresztlevél stb. a Nmlts. miniszteriumnak 1883. évi 4014. sz. a. kelt rendelete alapján minden először beigtatandó tanulótól okvetlenül bekövetelendő. A beiratásnál továbbá köteles minden tanuló újraoltási bizonyítványát is bemutatni. Tizenkét évnél idősebb fiu felvétele felett a tanártestület határoz. — Ismereteinek mértékére megköveteltetik, hogy a népiskola 4-ik osztályának tananyagában kellő jártassággal birjon: ez ismereteit a külön felvételi vizsgával igazolja. Kihallgattatik pedig minden tanuló a nyelvtanból (magyar) és mondattanból, számtanból; hozzájárul dictando-írás. A felvételi vizsgálatnak minden a népiskolából a gymnasiumba lépő tanuló alája vettetik.

A felsőbb osztályokba való felvétel a megelőző osztálynak sikeres végeztétől függ és vagy arról tanuskodó nyilvános iskolai okmány (bizonyítványok és értesítő), vagy ezek hiányában külön vizsgálat alapján történik.

A két tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanuló a vizsgálat ismételtetése és javítása végett a felsőbb tanhatósághoz folyamadhathat; a kellőleg felszerelt bélyeges folyamodvány okvetlenül az intézet igazgatóságánál legfőlebb július hó 10-ig nyújtandó be.

Három vagy több tantárgyból elégtelen előmenetelt tanúsított tanuló nem folyamodhatván, az osztály ismétlésére utasítatik.

Minden tanuló első felvételre személyesen és atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbízottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni; — az illem pedig magával hozza, hogy a szülő magzatát személyesen vezesse azon tanárokhoz, kikre annak nevelés-oktatását bizza. Azon szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekek vagy gyámfiok fölvételekor alkalmas helyettest kötelesek bemutatni, kire a házi felügyelet- és nevelésre nézve köteleességüket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésőkre bizott tanulóra nézve az igazgatóság értesítését elfogadhassák. A szülők és gyámok e részben minden változtatást személyesen vagy írásban tartoznak bejelenteni az igazgatónál; ennek viszont joga, kötelessége ott és hol alapos oknál fogva a gondviselést elégtelennek vagy a befolyást épen károsnak tartja, megkövetelni, hogy e tekintetben czélszerű változás történjék.

Minden a gymnasiumba felvétetni akaró tanuló

tandíj czímen fizet . . . . . 6 frt — kr.

Ezenkívül minden tanuló ifj. könyvtár számára

felgymnasiumban . . . . . — " 50 "

algymnasiumban . . . . . — " 25 "

értesítőre . . . . . — " 50 "

A nem kath. vallású tanulók tandíja . . . 12 " — "

Tandíjmentességi szabályzat.

1. §. Az erd. róm. kath. Status gymnasiumaiban a Statusgyűléstől megállapított tandíj fizetendő, mely alól rendszerint senki sem mentetik föl.

2. §. Kiváltképpen azonban, elengedheti a főtanhatóság az egész vagy a fél tandíj fizetését jó erkölcsi magaviseletű és egyuttal jó igyekezetű tehetséges tanulóknak, ha:

a) a szülők vagyontalanságát az illető politikai hatóságtól kiállított és a r. kath. lelkésztől is aláírott bizonyítvány igazolja;

b) az előző tanévről szóló gymnasiumi bizonyítvány szerint erkölcsi magaviselete legalább szabályszerű volt s az egyes tantárgyakból legfeljebb csak egyetlen elégséges osztályzatot bir, a többi jeles és jó lévén;

c) ha a tanári testület a tandíjmentességre ajánlja.

3. §. A tandíj-mentesség mindig csak egy évre adatik.

4. §. Olyan tanulók kérvényét, a kiknek bizonyítványa kevésbé szabályszerű magaviseletet avagy egynél több elégséges érdemjegyet tartalmaz, az igazgatók el nem fogadhatnak, hanem a jelen szabályzatra való hivatkozással visszautasítanak s a tandíj fizetésére határidőt tűznek ki.

5. §. Elemi iskolai bizonyítvánnyal kizárólag csak akkor lehet tandíj-mentességért folyamodni, ha annak érdemjegye mind jelesek és jók

6. §. A tandíj-mentességi kérvények minden tanév elején, legkésőbb szeptember hó 15-éig az illető gymnasium igazgatójánál adandók be. A tanártestület tartozik a kérvényeket még a szept. hóban tartandó ülésen lelkiismeretesen tárgyalni s véleményét minden egyes folyamodóra nézve jegyzőkönyvre venni. Az összes iratokat az igazgatók október 1-ig a főtanhatósághoz felterjesztik, hogy az igazgató-tanács októberi rendes ülésében végleg határozhasson. Fel nem szerelt avagy későbbben beadott kérvények figyelembe nem vétetnek.

7. §. *A tandíj befizetésre engedhető legvégső határidő november 15-ike, illetve a II-ik félévre márczius 15-ike, A kik a jelzett határidőig a tandíjt be nem fizették, sem az igazgató-tanáctól a fizetés alól föl nem mentettek, a tanulók sorából kitörleendőek.*

8. §. A tandíj pontos fizetéséről az illető igazgatók felelősök.

9. §. A jelen szabályzat a gymnasiumi értesítőben mindenkor közzé teendő.

Figyelmeztetés. A bizonyítványok nyilvános okmányok lévén, melyek az élet különböző körülményei között elkerülhetlen szükségesek, azoknak gondos megőrzése és tisztán fentartása, különösen a szülőknék és gyámoknak figyelmökbe ajánlatatik, miután a rendes tanodai bizonyítványok „másollatai“ (duplicata) csak az eredetinek elvesztét okadatoltan kimutató folyamodványra az igazgatóság — az érettségi bizonyítványok másollatai pedig a nagymélt. m. kir. közokt. miniszteriumtól kieszakölendő engedélylyel állíthatók ki; a mi rendesen több időt vesz igénybe és költséggel jár; e szigor és megszorítás, visszaélések elhárítására történik. Ez okból igen ajánlatos eredeti bizonyítvá-

nyokat kézből ki nem adni, hanem hivatalos másolatokat (copia) eszközöltetni, a kir. közjegyzőségek útján hitelesíttetni s ezeket netaláni folyamodványokhoz mellékletül csatolni.

Figyelmeztetés. Kéretnek a t. cz. szülők, vagy gyámok, hogy gyermekeik vagy gyámfiaik szemét, ha netalán szembetegségben volnának, a nagy szünet alatt orvosilag kezeltessék; ellenkező esetben nem fognak felvétetni az intézetbe. A beiratáskor minden tanuló tartozik szeme egészséges voltát orvosilag igazolni.

Az internatus főgymnasiumunk mellett a jövő 1893/4. tanévben is fenn fog tartatni. Az évi ellátás díja, ide nem számítva a kenyeret, melyről minden tanuló köteles gondoskodni, 48 frt — vagy pedig hasonló értékű termény.

Az érdemjegyek fokozata.

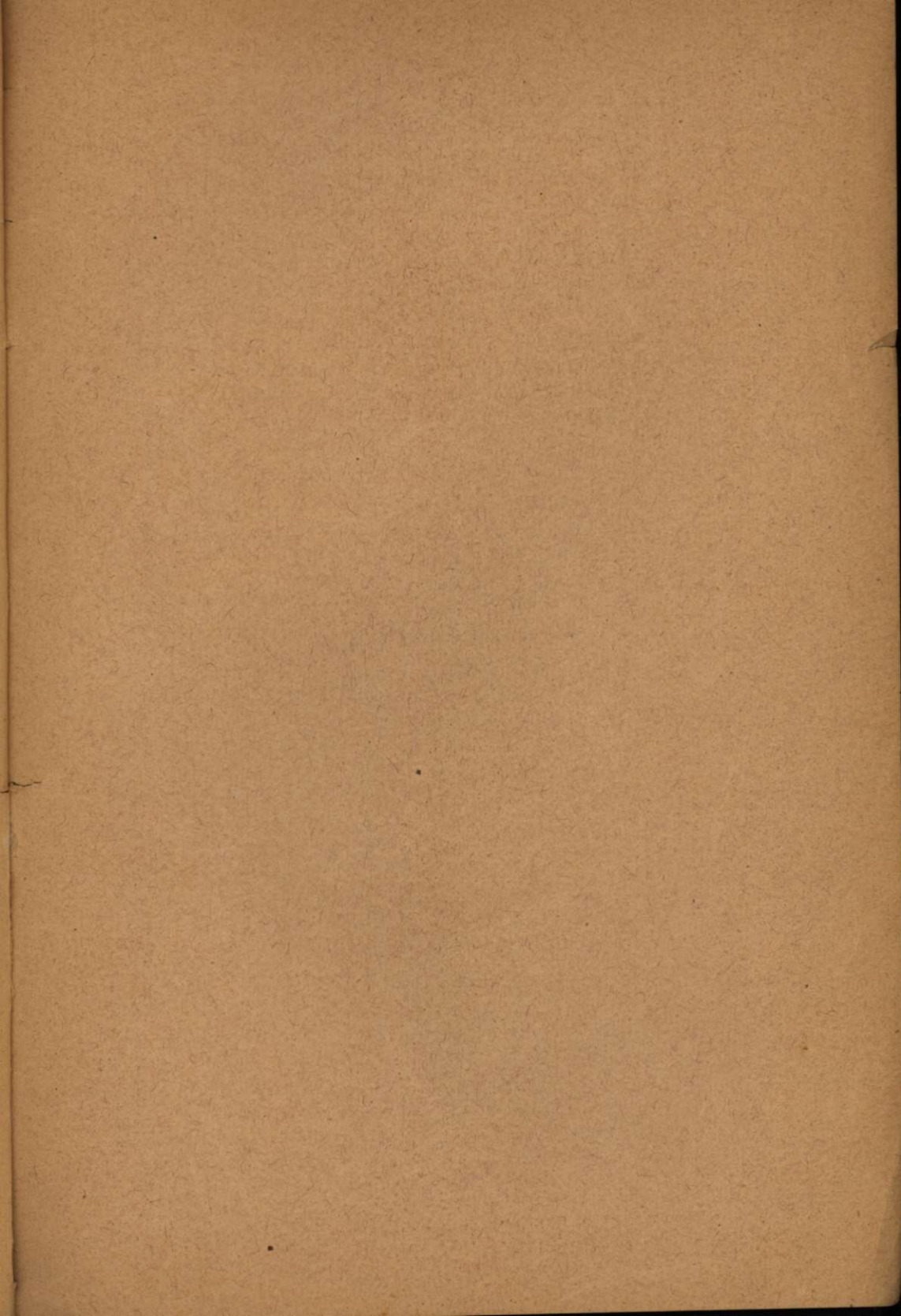
a) Magaviselet: Jó = 1. — Szabályszerű = 2. — Kevésbé szabályszerű 3. — Rosz = 4.

b) A tanulmányokban való előmenetel: Jeles = 1. — Jó = 2. — Elégséges = 3. — Elégtelen = 4.

Az érdemsorozatban előforduló rövidítések.

G. kath. = görög katolikus. — G. kel. = görög keleti. — Unit. = unitárius vallásu. — Alap. = alapítványos. — Ism. = ismétlő. — Mgnt. = magántanuló.

BECSEK DÁNIEL KÖNYVNYOMDAJA
1893.